

TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE
FILOZOFICKÁ FAKULTA

ANTROPOLOGICKO-ETICKÉ CHÁPÁNIE ĽUDSKÉHO TELA

Bakalárska práca

Študijný program: 6131700 Etika
Školiace pracovisko: Katedra etiky a morálnej filozofie
Študijný odbor: 2.1.5. Etika
Vedúci práce/školiťel': PhDr. Eva Orbanová, PhD.

Trnava 2013

Roman Štrauch

TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ZADANIE ZÁVEREČNEJ BAKALÁRSKEJ/DIPLOMOVEJ PRÁCE

Meno, priezvisko a tituly študenta: Roman Štrauch

Kód študenta: s 1310027063

Študijný program: Etika

Typ záverečnej práce: Bakalárska práca

Názov práce: Antropologicko-etické chápanie ľudského tela
Antropological-ethical meaning of human body

Meno, priezvisko a tituly vedúceho práce: PhDr. Evá Orbanová, PhD

Školiace pracovisko: Katedra etiky a morálnej filozofie

Meno, priezvisko a tituly vedúceho pracoviska: Prof. ThDr. Mgr. Helena Hrehová, PhD

Anotácia záverečnej práce: Fenomén ľudského tela má svoju históriu a zároveň svoj antropologicko-etický význam. Oba významy súčasne predstavujú prístupy pri objasňovaní ľudského tela a sú predmetom predkladanej bakalárskej práce.

Jazyk, v ktorom sa práca vypracuje: slovenský

Dátum schválenia zadania: 11.4.2013

.....
podpis vedúceho práce

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že som celú bakalársku prácu vypracoval samostatne s naštudovaním uvedenej odbornej literatúry a s pomocou vedúcej práce PhDr. Evy Orbanovej, PhD.

Trnava 2013

.....

vlastnoručný podpis

Pod'akovanie

Úvodom práce by som sa chcel poďakovať vedúcej práce PhDr. Eve Orbanovej, PhD. za odborné rady a konzultácie, ktoré mi pomohli pri písaní bakalárskej práce.

Abstrakt

ŠTRAUCH, Roman. *Antropologicko-etické chápanie ľudského tela*. [Bakalárska práca]. - Trnavská univerzita v Trnave. Filozofická fakulta, Katedra etiky a morálnej filozofie. - Školiteľ: PhDr. Eva Orbanová, PhD. Stupeň odbornej kvalifikácie: bakalár v študijnom odbore Etika. Trnava: FF TU v Trnave, 2013, 41 s.

Základným cieľom bakalárskej práce je poukázať na fenomén ľudského tela, ktoré tvorí základ človeka. V práci je spomínaná história ľudského tela, ako i samotný význam ľudského tela. Každá spoločnosť si uvedomovala význam tela, a preto sa tomu snažila prispôbiť svoje usporiadanie. Okrem spoločenského vplyvu na telo, vplýva na telo do veľkej miery aj ľudská duša. Všímanie prejavov ľudského tela je pozitívne i pre samotného človeka, na základe ktorých človek môže spoznať sám seba alebo vnútorný svet druhých ľudí. Okrem pozitívnych prejavov ľudského tela, pre človeka a spoločnosť, existujú aj tie negatívne, ktoré sú takisto súčasťou práce. V závere sú tieto hlavné myšlienky a ciele spojené do jednej hlavnej myšlienky, ktorá predstavuje hlavný názor na ľudské telo.

Kľúčové slová: ľudské telo, ľudská duša, kalokagatia, spoločnosť, sexualita.

Abstract

ŠTRAUCH, Roman. *Antropological-etical meaning of human body*. [Bachelor thesis]. – Trnava University in Trnava. Faculty of Philosophy; Department of ethics and moral philosophy. – Supervisor: PhDr, Evá Orbanová, PhD. Degree of qualification: bachelor in the study programme Ethics. Trnava: FF TU, 2013. 45 pgs.

The main idea of the thesis is to refer phenomenon of the human body which forms the basis of human being. In this thesis there is already mentioned history of the human body as well as its very meaning. Each society was aware of the importance of the body and therefore tried to adapt its layout. In addition to the social impact of the body human soul also affects the body to a great extent. Noticing symptoms of the human body are positive even for the man himself, on the basis of which one can know themselves or other people's inner world. In addition to positive expressions of the human body, for human and society there are also negative ones, which are also part of the thesis. In conclusion these main ideas and goals are related into one main idea, which is the main view of the human body.

Key words: human body, human soul, kalokagathia, society, sexuality.

Obsah

Úvod	8
1 História chápania ľudského tela	9
1.1 Telesná kultúra v antike	11
1.2 Chápanie telesných prejavov v stredoveku	14
2 Sociálno-etické vnímanie ľudského tela v 20. storočí	18
2.1 Reč tela	21
2.2 Význam ľudského tela pri nadväzovaní vzťahov	25
3 Antropologicko-morálne problémy sexuálneho styku	29
3.1 Psychologicko-sociálna problematika sexuality	33
3.2 Antropologicko-sociálny význam krásy ľudského tela	36
Záver	39
Použitá literatúra	40

Úvod

Každý človek sa skladá z tela a duše a každá z týchto častí má svoju históriu. V našej práci sa budeme venovať práve prvej spomínanej časti človeka, čiže ľudskému telu. Chceme sa bližšie zamerať práve na vzťah medzi týmito časťami človeka. Chceli by sme ukázať, že duša sa nezaobíde bez tela a telo bez duše. Budeme sa venovať i ľudskému správaniu, ktoré predstavuje istý vzťah medzi telom a dušou.

Okrem spomínaného vplyvu ľudskej duše na ľudské telo bude pozornosť kladená aj na vonkajšie vplyvy, hlavne vonkajšie vplyvy spoločnosti. Každé obdobie bolo úplne iné, v jednotlivých obdobiach prevládali rozličné názory na ľudské telo, či už pozitívne alebo negatívne. Všetky názory spoločnosti ovplyvnili rozvoj a chápanie ľudského tela. My sa chceme bližšie pozrieť na tieto obdobia, ktoré ovplyvnili svojimi názormi telesný rozvoj nielen v danom období, ale i v nasledujúcich.

Druhou hlavnou myšlienkou našej práce bude samotné telo s jeho pozitívnymi a negatívnymi prejavmi, ktoré nám pomôžu pri spoznávaní človeka. V našej práci sa chceme zamerať na význam týchto prejavov. Pozrieme sa i na telesné prejavy v rozličných kultúrach, ktoré potom nadobúdajú odlišné významy. Okrem spomínaných prejavov ľudského tela sa pozrieme na odvetia, kde sa ľudské telo dokáže presadiť.

Cieľom celej práce je poukázať na skutočnosť, že ľudské telo sa nikdy nedokáže prejaviť bez toho, aby naňho nepôsobili vonkajšie alebo vnútorné vplyvy, a to v pozitívnom alebo negatívnom význame.

V práci budeme používať historicko-interpretačnú metódu pri vysvetľovaní genealogického chápania ľudského tela v minulosti. Tiež budeme používať komparatívnu metódu na porovnávanie jednotlivých názorov na človeka a jeho prejavy ľudského tela. Ďalšou použitou metódou bude kritická metóda, ktorú použijeme pri vysvetľovaní sexuality. Analyticko-opisnú metódu budeme používať pri vysvetľovaní významov telesných prejavov. Okrem spomínaných metód, bude v práci obsiahnutá aj interpretačná metóda, ktorú použijeme pri vysvetľovaní pohlavnej lásky v diele *Zmysel lásky*, ktoré napísal Vladimir Solovjov. Hlavná metóda bude induktívna, kedy na základe jednotlivých faktov a myšlienok dôjdeme ku nášmu konečnému názoru na ľudské telo.

1 História chápania ľudského tela

Každý fenomén má svoju históriu, výnimkou nebolo ani ľudské telo. Už v minulosti sme sa mohli stretnúť s rozličnými prejavmi ľudského tela, kedy si ľudia uvedomovali jeho dôležitý význam. Uvedomovali si to aj jednotliví králi a panovníci jednotlivých národov, a preto sa tomuto faktu prispôsobili. Začali vznikať rozličné školy, podujatia alebo výcviky na podporu telesného prejavu svojich občanov.

V prvotnej spoločnosti sa o telesnej kultúre veľmi nehovorilo, dôvodom bolo, že všetky druhy práce smerovali k prežitiu človeka a rodu. Keď došlo k deľbe práce, začala sa telesná kultúra, ktorá pomáhala zlepšiť podmienky života ľudí v tejto spoločnosti. Začali vznikať rozličné kolektívne lovy a vznikali jednotlivé vojenstvá. Tieto rozmanité práce vznikali na základe deľby práce, ktorá bola podmienená vekom alebo pohlavím. Ak došlo k tomu, že na danom území nebolo možné už viac loviť alebo nedokázali získať potrebné suroviny pre život, tak sa tieto národy začali sťahovať.¹

Okrem spomínanej telesných výcvikov začali v minulosti vznikať rozličné športové podujatia. Na týchto podujatiach si obyvatelia mohli odskúšať kvalitu svojich telesných znalostí, ktorým sa naučili alebo natrénovali.

Už v dávnej minulosti začali vznikať rozličné športové podujatia, ktoré pripomínali neskoršie olympijské hry. Hry sa konali na počesť bohyne Héry. Najvýznamnejšie disciplíny boli hod oštepom, rýchly beh, skok do výšky alebo plávanie. Na všetky spomínané disciplíny sa musela mládež dlhodobo pripravovať pod dozorom dospelých ľudí.²

Všetky spomínané udalosti poukazovali na fakt, že už v dávnej minulosti, mnoho rokov pred naším letopočtom, bola telesná príprava ľudí veľmi dôležitá. Bez dostatočnej telesnej prípravy, by bol život v prírode pre ľudí veľmi nebezpečný.

V období mladšieho paleolitu sa okrem spomínaných hier konal aj lov zveri, ktorý si takisto vyžadoval istú telesnú prípravu. Dôkazom, že už v minulosti tento lov bol nebezpečný, boli kresby v rozličných španielskych jaskyniach, kde boli zobrazované všetky boje so zverou, a podľa týchto kresieb sme mohli usudzovať, že tieto boje boli veľmi nebezpečné.³

Maľby na stenách sú dôkazom toho, že v minulosti bola potrebná telesná príprava,

¹ Porov. KRÁTKY, F. 1974. *Dějiny tělesné výchovy I*. Praha : Olympia, 1974. s. 28 - 29.

² Porov. KÖSSL, J. a kol. 2008. *Výbrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha : Karolinum, 2008. s. 8.

³ Porov. KÖSSL, J. a kol. 2008. *Výbrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha : Karolinum, 2008. s. 7.

aby mohli zvládnuť tieto boje.

S prípravami na rozličné poľovačky začali už u malých detí, ktoré sa zúčastňovali menej nebezpečných poľovačiek. V neskoršom veku sa začali učiť, ako zaobchádzať so zbraňami, hlavne s oštepom, ktorý sa pri poľovačkách využíval najčastejšie.⁴

Príprava bola veľmi dôležitá, preto s ňou začali už v mladšom veku, takisto sa snažili, aby každý v spoločnosti mal rovnaké znalosti. Všetci mali mať rovnaké znalosti. U menej zdatných bola takisto potrebná istá príprava. Všetky získané znalosti boli potrebné pre život, veľkou skúškou ich znalostí bola príroda, kde sa ľudia museli vysporiadať so všetkými prekážkami.

V tomto období sa s prácou spájal aj tanec, ktorý bol známy aj ako bojový tanec. Tanec sa využíval pri rozličných slávnostiach, hlavne u dospelých, avšak snažili sa ho učiť aj malé deti, ktoré sa stretávali prvýkrát s lovom alebo rozličnými telesnými cvikmi.⁵

Pozitívny význam telesnej prípravy sa niesol rokmi ďalej, v každom období si spoločnosti uvedomovali, že fyzická príprava je dôležitá pre zvládnutie každodenného života.

Príkladom bol aj staroveký Egypt, kde bola spoločnosť rozdelená na vládnujúcu vrstvu a otrokov. Otroci boli využívaní na stavanie rozličných hrádzi a kanálov, ktoré umožnili rozkvet poľnohospodárstva a remesiel v Egypte. Telesná výchova bola iba pre deti faraónov a vládnujúcich vrstiev. Dôležitú úlohu hrala aj výchova v rodine, ktorú v školách len zlepšovali. Výchova bola zameraná na beh, plávanie alebo hranie sa rozličných hier. V dospelom veku sa k týmto aktivitám pridávalo napríklad preťahovanie lanom, šermovanie s rozlične dlhými palicami alebo lukostreľba. Panovníci Egypta sa pri týchto jednotlivých školských výchovách nepozerali na rozdielnosť pohlaví, chlapci aj dievčatá sa snažili učiť jednotlivým telesným prejavom, ktoré mohli využiť počas bežného života.⁶

V starovekom Egypte bolo možné vidieť, do akej miery vplývala spoločnosť na rozvoj telesných znalostí. Telesná výchova bola určená pre ľudí, ktorí mali vyššie spoločenské postavenie.

Súčasťou telesných prejavov bol aj lov zveri alebo rybolov. Práve počas týchto aktivít z bežného života dokázali ľudia využiť svoje telesné znalosti. Často boli v jaskyniach zobrazované práve tieto činnosti, napríklad lovenie nosorožcov, krokodílov

⁴ Porov. KÖSSL, J. a kol. 2008. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha : Karolinum, 2008. s. 8.

⁵ KRÁTKY, F. *Dějiny tělesné výchovy*. - paraf. podľa : KÖSSL, J. a spol. 2008. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha : Karolinum, 2008. s. 9.

⁶ Porov. KÖSSL, J. a kol. 2008. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha : Karolinum, 2008. s. 21.

alebo hrochov, ktorých lov bol veľmi fyzicky náročný.⁷

V Egypte sa okrem spomínaných telesných prejavov učili i ďalším, ktoré pomáhali pri obraňovaní krajiny. Vyučovali sa pri rôznych vojenských výcvikoch, ktoré mali pozitívny význam už v tomto období pre správne fungovanie armády.

Súčasťou vojenských výcvikov boli telesné cviky, ktoré pomáhali pri vytrvalosti, pomáhali pri bojoch s inými armádami, ďalej sa učili lukostreľbe alebo šermu. Neskôr sa pridala jazda na koni a dvojkoľesových vozoch.⁸

Všetky spomínané telesné prejavy v tomto období pomáhali ľuďom zlepšiť svoj život. Tento fakt si uvedomovali aj rozliční panovníci, napríklad v spomínanom Egypte. Úspechu štátov museli prispôbiť svoje školstvo a vojenské výcviky, bez ktorých by tento úspech nebol dosiahnutý. Tento fakt si uvedomovali i štáty v nasledujúcich obdobiach, čo budeme môcť vidieť v ďalšej kapitole.

1.1 Telesná kultúra v antike

Človek pozostáva z ľudského tela a ľudskej duše, obidve sa navzájom ovplyvňujú. Pre úspešné zvládnutie života s rozličnými prekážkami je dôležité mať pod kontrolou obidve stránky, v opačnom prípade to môže viesť k získaniu mnohých negatívnych aspektov. Na ľudské telo má do veľkej miery vplyv vnútorné prežívanie človeka. Šťastie, radosť, smútok, depresia, očakávanie, predstavy a mnohé ďalšie aspekty ľudskej duše sa odrážajú aj na ľudskom tele. To si už uvedomovali filozofi v antike, kde vzniklo etické učenie hedonizmus.

Za zakladateľa tohto filozofického smeru bol považovaný filozof Arisippos, pochádzajúci z Kyrén, ktorý bol Sokratovým žiakom. Podľa neho človek získaval rozkoše počas celého života a následne ich využíval vo svoj prospech. Taktiež sa odrážali aj v jeho charaktere. Uvedomoval si, že ľudský život pozostáva z rozkoše, ktorá je príjemnejšia pre človeka a bolesti, ktorá je výsledkom sklamaní.⁹

Človek by mal vedieť ovládať svoje slasti, držať pod kontrolou všetky svoje očakávania od života alebo druhých ľudí, lebo všetko to môže viesť k sklamaniu, depresii a

⁷ Porov. KÖSSL, J. a kol. 2008. *Vybrané kapitoly z dejín telesnej kultúry*. Praha : Karolinum, 2008. s. 21.

⁸ PERÚTKA, J. *Dejiny telesnej kultúry*. - parafr. podľa KÖSSL, J. a spol. 2008. *Vybrané kapitoly z dejín telesnej kultúry*. Praha : Karolinum, 2008. s. 21.

⁹ Porov. SUVÁK, V. 2008. *Etické myslenie v predsokratovom myslení*. In REMIŠOVÁ, A. (Ed.). *Dejiny etického myslenia v Európe a USA*. 1. vyd. Bratislava : Kalligram, 2008. s. 47 - 48.

v konečnom dôsledku to bude mať zlý vplyv na ľudské telo. V praxi to znamenalo, že človek si mohol vďaka depresii privodiť napríklad choroby.

S názormi na slasti ľudského života sme sa stretli aj u Sokrata, ten sa ale k hedonizmu vyjadril negatívne. „Človek podlieha slastiam vtedy, keď je pod častým vplyvom jedál, nápojov a rozkoší lásky a vykonáva ich, aj keď sú zlé. Prijemné veci nie sú zlé preto, že poskytujú slasť, ale preto, lebo poskytnutá slasť napĺňa iba prítomnú chvíľu, kým pre neskorší čas to má za následok choroby a chudobu.“¹⁰

Už vtedy si začali uvedomovať, že tieto pocity smútku a radosti prinášajú so sebou mnoho negatívnych vplyvov na ľudský organizmus. Napríklad v antike si uvedomovali vplyv alkoholu na naše telo, ktorý prinášal so sebou okrem pozitívnych slasti aj mnoho negatívnych aspektov, ktoré mali negatívne vplyvy pre ľudské telo a celkovo pre ľudský život.

Ak sa človek podriadil slastiam vlastného tela, bola to podľa neho iba nevedomosť. Na druhej strane, keď sa človek podriadil svojmu rozumu, tak začal mať nadvládu nad sebou samým a stal sa cnostným človekom.¹¹

Z tohto dôvodu bol významný v antike šport, ktorý mal kladný vplyv nielen na naše telo, ale aj na ľudskú myseľ a ľudskú dušu. Uvedomovali si to už v antickom Grécku, čo bol dôvod pre vznik olympijských hier.

Olympijské hry boli považované za najdôležitejšie hry v antike, v porovnaní s ostatnými hrami a podujatiami boli tieto hry považované za akési predprípravy na túto veľkolepú slávnosť. Hlavnou úlohou týchto hier bola *kalokagatia*, čo znamenalo priniesť harmóniu ľudského tela a ľudskej duše. Súčasťou olympijských hier boli športy ako gymnastika, hod oštepom, päťboj alebo plávanie. Pozitívny vplyv športov a všetkých podujatí, kde boli súčasťou práve športové hry, si uvedomovali všetci cvičitelia, ktorí sa týmto športom venovali, preto v sa v Aténach začali venovať športovej príprave mladých chlapcov od 7 do 16 rokov. Zameriavali sa hlavne na gymnastiku a pri dosiahnutí 16 rokov sa pridával päťboj. Súčasťou týchto športových hier bolo aj plávanie, ktoré Aristoteles považoval za veľmi významné, účinky tohto športu prirovnával k vytrvalostnému behu. V antike považovali za vzdelaného človeka toho, kto vedel písať aj plávať.¹²

Spolu so športom sa začalo v antike rozvíjať aj množstvo vojenských výcvikov, kde

¹⁰ SUVÁK, V. 2008. *Etické myslenie v predsokratovom myslení*. In REMIŠOVÁ, A. (Ed.). *Dejiny etického myslenia v Európe a USA*. 1. vyd. Bratislava : Kalligram, 2008. s. 60.

¹¹ Porov. SUVÁK, V. 2008. *Etické myslenie v predsokratovom myslení*. In REMIŠOVÁ, A. (Ed.). *Dejiny etického myslenia v Európe a USA*. 1. vyd. Bratislava : Kalligram, 2008. s. 60.

¹² Porov. KÖSSL, J. a spol. 2008. *Vybrané kapitoly z dejín telesnej kultúry*. Praha : Karolinum, 2008. s. 21 - 24.

sa mladí muži učili ovládať svoje telo, po prípade sa učili rozličným spôsobom sebaobrany, ktoré boli potrebné pre časté vojny s nepriateľskými národmi.

V Grécku po dosiahnutí 18. roku života začali chlapi chodiť na vojenský výcvik, kde sa začali učiť bojovému umeniu. V 20. roku života už dostali štít aj meč, a tak sa stali plnohodnotnými obyvateľmi. Začali sa zúčastňovať na verejnom živote tým, že ochraňovali verejnosť a takisto aj verejný majetok.¹³

Panovníci nielen v Grécku si uvedomovali, že víťazstvo vo vojnách im zaručí jedine dobrá vojenská príprava ich vojakov, a preto sa snažili na tieto výcviky posilať už mladých mužov. Vojenská príprava mala pozitívny význam nielen vo vojnách, ale pripravila mladých mužov aj na spoločenský život.

V Sparte bol vojenský výcvik spojený so športom, najviac sa preferovala atletika. Od 7. do 12. roku života nerozlišovali medzi dievčatami a chlapcami, všetci sa museli naučiť, ako majú ovládať svoje telesné prejavy, napríklad únavu, strach, naučiť sa skromnosti v jedle a pití. Od 12 rokov začali rozlišovať medzi chlapcami a dievčatami, vtedy začali dievčatá pripravovať na úlohu matiek. V 18. rokoch však rovnako učili dievčatá aj chlapcov používať zbrane a v 20. roku života chlapcov už začína plnohodnotný vojenský výcvik, ktorý trval až do 30 rokov.¹⁴

Vojenské výcviky v prvom rade pripravovali mladých mužov na vojnu, ale dokázali ich pripraviť aj na bežný život. Ak chceli byť mladí muži plnohodnotní obyvatelia a chceli sa stať „pravými“ museli sa týchto výcvikov zúčastniť.

V otrokárskom Ríme sa tiež venovali dôkladnej vojenskej príprave, ktorá pozostávala aj z domácej prípravy. Mladí chlapci museli doma trénovať so svojimi staršími bratmi a až od 17. rokov nastúpili na povinný vojenský výcvik, ktorý pozostával z výcviku obrany a útoku. Počas výcviku sa venovali šermu, jazde na koni, plávaniu alebo behu s celým vojenským výstrojom. Počas výcviku učili mladých chlapcov behať, zvládať prekážky vo vode aj na suchu, hádzať oštepom alebo lukostreľbe.¹⁵

V Grécku boli najznámejšie olympijské hry a Rímania si taktiež usporiadali svoje vlastné podujatia, na ktorých sa prezentovala kvalita telesných prejavov. Tieto podujatia slúžili aj ako kultúrne podujatie, na ktoré sa diváci mohli pozeráť.

Rovnako ako v Grécku, tak i v Ríme sa konalo množstvo hier a súťaží, ktoré pre obyvateľov pripravovali otroci. Asi najznámejšie hry boli *gladiátorské hry*, v ktorých

¹³ Porov. KÖSSL, J. a kol. 2008. *Vybrané kapitoly z dejín telesnej kultúry*. Praha : Karolinum, 2008. s. 24.

¹⁴ Porov. KÖSSL, J. a kol. 2008. *Vybrané kapitoly z dejín telesnej kultúry*. Praha : Karolinum, 2008. s. 24.

¹⁵ Porov. KÖSSL, J. a kol. 2008. *Vybrané kapitoly z dejín telesnej kultúry*. Praha : Karolinum, 2008. s. 24.

bojovali telesne najvyspelejší otroci. Gladiátori, ako sa nazývali títo bojovníci, museli najprv prejsť určitým tréningom. Zápasy to boli od jednoduchých pästných súbojov až po zápasy, kde bojovali o svoj život.¹⁶

Gladiátorské hry boli presným dôkazom toho, čo sme sa snažili povedať. Gladiátori museli byť nielen fyzicky silní, aby porazili súpera, ale duševná stránka ľudí bola pri týchto zápasoch rovnako dôležitá. Obidve stránky gladiátorov museli byť trénované, aby mohli byť úspešní. Na vojenských výcvikoch trénovali svoju fyzickú silu, výdrž a ovládanie svojho tela, ale zároveň sa museli cvičiť v istých cnostiach ľudskej duše. Napríklad museli mať silnú vôľu, ktorá bola dôležitá pre zotrvanie a zvládnutie týchto tréningov. Dôležitou vlastnosťou bola odvaha, s ktorou gladiátor nastupoval do týchto zápasov. V praxi to vyzeralo, že ak človek mal pevnú vôľu a chcel trénovať, tak jeho fyzická sila sa okamžite zvyšovala. Primeraná odvaha a zdravé sebavedomie pomáhalo poraziť súpera v boji. Ak gladiátor podcenil svojho súpera, tak tým pádom podcenil aj svoj tréning na zlepšovanie fyzickej sily.

Naším vysvetlením gladiátorských hier sme sa snažili priblížiť, ako to v antike fungovalo. Dôležitá bola telesná stránka človeka, ale takisto aj jeho vnútorná stránka. Ak chcel niekto uspieť nielen v boji, ale i v bežnom živote, musel mať obidve stránky v harmónii.

1.2 Chápanie telesných prejavov v stredoveku

V stredovekej spoločnosti panovalo mnoho rozporuplných a protikladných názorov, nebolo tomu inak ani pri chápaní ľudského tela, ktoré malo v stredoveku istý význam, či už negatívny, alebo do istej miery pozitívny.

„Telom sa na jednu stranu pohrdalo, je odsudzované, pokorované. Na prahu stredoveku pápež Rehor Veľký nazýva telo „odporným šatom duše.“¹⁷

V stredovekej spoločnosti si takisto uvedomovali, že samotné telo malo svoje vlastné prejavy, i keď v tomto období sa ľudskej duši prikladal väčší význam. Bolo to hlavne kvôli vplyvu kresťanstva, ktoré sa snažilo ľudí vychovať k cnosti, a preto sa nesústredovali až tak veľmi na ľudské telo ako v antike, lebo slasti ľudského tela bránili cnostnému životu.

¹⁶ Porov. KÖSSL, J. a kol. 2008. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha : Karolinum, 2008. s. 25.

¹⁷ TROUNG, J. G. N. 2006. *Tělo ve středověké kultuře*. 1. vyd. Praha : Vyšehrad, 2006. s. 12.

*„Stredoveké kresťanstvo totiž na druhu stranu telo glorifikuje. Ježišovo vtelenie - základná udalosť dejín - predstavuje čin, ním Boh tým, že na seba jeho syn vzal ľudské telo, spasil ľudstvo.“*¹⁸

Kresťania si uvedomovali na druhej strane, že ľudské telo má svoj význam. Uvedomovali si, že Ježiš Kristus svoju obetu za ľudí mohol vykonať iba tak, že vzal na seba telo človeka.

*„Keď by Boh chcel ženu mužovi nadradiť, bol by ju vytvoril z jeho hlavy, a keď by z nej chcel spraviť tvora nižšieho, vytvoril by ju z mužových nôh. Vytvoril ju však z prostrednej časti jeho tela, aby naznačil, že sú si rovní.“*¹⁹

Niektorí stredovekí predstavitelia považovali ženy na základe slabšej fyzickej sily za menej cenné ako mužské pohlavie. Avšak tento výrok Tomáša Akvinského poukazoval na to, že práve ľudské telo stálo za rovnakým postavením žien a mužov.

Tomáš Akvinský si takisto uvedomoval, že cnostný život záleží od ľudskej duše a jej atribútov. *„Nadprirodzene silný je ten, kto je cnostne silný aj v najväčších ťažkostiach (hoci jeho telo môže byť slabé), a nadprirodzene mierny je niekto, kto sa vie cnostne ovládať aj vtedy, keď je nahnevaný.“*²⁰

Rozdielné vnímanie ľudskej duše a ľudského tela v stredoveku sme mohli vidieť pri rozličnom chápaní ľudského smiechu a slz. Tento vzťah medzi slzami a smiechom bol akýmsi ukazovateľom na vzťah medzi telom a dušou.

Smiech bol v stredoveku považovaný za negatívny prejav ľudského tela, považovali ho za hriešny prejav. Odmietali hlavne smiech v podobe posmechu z iných ľudí, keď tento smiech prirovnávali k prejavom diabla. Do protikladu s ľudským smiechom dávala stredoveká spoločnosť ľudské slzy, ktoré naopak predstavovali čistú a nevinnú dušu.²¹

Rozporné názory na ľudské telo a ľudskú dušu sa niesli celou stredovekou spoločnosťou a vstúpili do praktického života ľudí. Na tieto rozporné názory vplývalo aj kresťanstvo, ktoré do veľkej miery vplývalo na život ľudí.

Kresťanstvo tento rozpor vnášalo aj do praktického života, keď ľudské telo hralo vedľajšiu úlohu v porovnaní s dušou. Príkladmi na tento jav boli napríklad pôsty. Ľudia sa dobrovoľne uskrňovali v jedle, zábavách a museli dodržiavať rozličné návyky, ktoré

¹⁸ TROUNG, J. G. N. 2006. *Tělo ve středověké kulturě*. 1. vyd. Praha : Vyšehrad, 2006. s. 13.

¹⁹ TROUNG, J. G. N. 2006. *Tělo ve středověké kulturě*. 1. vyd. Praha : Vyšehrad, 2006. s. 44.

²⁰ HREHOVÁ, H. 2008. *Etika v období stredoveku*. In Remišova, A. (Ed.). *Dejiny etického myslenia v Európe a USA*. 1. vyd. Bratislava : Kalligram, 2008. s. 146.

²¹ Porov. TROUNG, J. G. N. 2006. *Tělo ve středověké kulturě*. 1. vyd. Praha : Vyšehrad, 2006. s. 54 - 58.

boli spojené s pôstmi.²²

Stredovek mal rozličné chápanie na ľudské telo, ktoré sa nieslo celým obdobím, rozdielne to bolo i v porovnaní s antikou, kde ľudské telo malo o niečo väčší význam.

Homosexualita bola ďalším negatívnym prejavom ľudského tela v stredoveku. V tomto období existovali názory, že homosexualita je choroba, a všetci trpiaci boli potrestaní smrťou.

„Dôvod: vzťahy rovnakého pohlavia nemôžu vecne odpovedať pôvodnému zmyslu rádu stvorenia, ktorý je k Bohu povolaný uznávať. Všetci, od Didaché, cez cirkevných otcov a stredovekých teológov, až po nové prejavy učiteľského úradu cirkvi, sú v tom zmysle zajedno. Pritom nie je odmietané pôvodné homosexuálne založenie ako také, ale jeho genitálny akt, rovnako ako pri mimomanželskom heterosexuálnom pomere.“²³

Naopak v antickom období sa na homosexualitu pozeralo menej striktne ako v stredoveku. *„To, čo podľa nich spôsobovalo, že je možné túžiť po mužovi i po žene, bola výhradne žiadostivosť, ktorú do ľudského srdca vložila príroda, žiadostivosť vzťahujúca sa na tých, ktorí sú „krásni“, nech je ich pohlavie akékoľvek.“²⁴*

Kresťanstvo považovalo manželský sex za jediný možný spôsob sexuálneho styku medzi mužom a ženou, takisto odmietali manželskú neveru, či už to bolo zo strany ženy alebo muža.

Za mnohými sexuálnymi hriechmi a neverami, podľa kresťanského asketizmu v tomto období, bola žena. *„Ona je zvodkyňou, tak ako jej pramatka Eva, žena vyvoláva hriešne myšlienky, žena je zmyselnejšia a agresívnejšia, i keď dokáže svoje chútky skrývať lepšie ako muž.“²⁵*

V stredoveku sa akceptoval pohlavný styk iba v manželstve, na základe ktorého sa manželia snažili splodiť potomstvo.

Na druhej strane však i v manželstve existovali isté pravidlá, ktoré určovali, kedy presne manželia spolu nemôžu súložiť. Príručka sa nazývala *Decret* a jasne určovala, kedy manželia môžu plodiť potomkov. Príručka zakazovala sex počas sviatkov, počas pôstu, počas menštruácie ženy, zakazovala polohu, keď muž uspokojoval ženu zozadu, tiež obsahovala zákazy ako masturbácia, nevera. Obsahovala i rôzne druhy trestov za tieto porušenia. Ak muž mal pohlavný styk so ženou počas jej menštruácie, musela žena vypiť jeho spermiu. Ak mali manželia sex, keď muž uspokojoval svoju ženu zozadu, tak na

²² Porov. TROUNG, J. G. N. 2006. *Tělo ve středověké kultuře*. 1. vyd. Praha : Vyšehrad, 2006. s. 46 - 47.

²³ FURGER, F. 2003. *Etika seberealizace a osobních vztahů a politiky*. Praha : Academia, 2003. s. 72.

²⁴ FOUCALT, M. 2003. *Dejiny sexuality II*. Praha : Hermann & Synové, 2003. s. 249.

²⁵ MORUS, R.L. 2007. *Světové dějiny sexuality*. Praha : Ikar, 2007. s. 71.

základe tejto príučky museli žiť desať dní o vode a chlebe.²⁶

Celé stredoveké chápanie ľudského tela sa nieslo v duchu, že ľudské telo je o mnoho viac hriešne ako ľudská duša. Avšak existovali filozofovia, ktorí si uvedomovali, že duša nedokázala existovať bez tela a niekedy duša potrebovala práve ľudské telo na vykonanie istých cností, ako to bolo napríklad pri pôstoch, keď človek ukazoval svoju vieru na základe skromnosti v jedle a pití.

Antické a stredoveké vnímanie ľudského tela sa nezaobišlo bez porovnania tela s dušou a poukázania na ich vzájomný vzťah. Ako sme spomínali, v antike sa snažili poukázať, že telesné slasti mohli mať negatívny vplyv na ľudskú dušu, ale i opačné poradie, že rozličné vlastnosti duše vplývali negatívne na ľudské telo. V stredoveku zasa chceli poukázať na vzťah tela a duše v trochu odlišnom svetle, pre nich tento vzťah znamenal vieru a cnostný život, v ktorom sa nesmeli podriaďiť telesným slastiam, lebo takýto spôsob života nebol cnostný.

²⁶ Porov. TROUNG, J. G. N. 2006. *Tělo ve středověké kultuře*. 1. vyd. Praha : Vyšehrad, 2006. s. 37 - 38.

2 Sociálno-etické vnímanie ľudského tela v 20. storočí

V stredoveku bolo viacero filozofov, ktorí uprednostňovali ľudskú dušu a jej cnosti. Filozofi, a celkovo ľudia, si začali uvedomovať veľký vplyv ľudského tela. Jednoducho povedané, ľudské telo už nebolo považované za otrasný odev duše. Prejavy ľudského tela sú v modernej dobe považované za prirodzený prejav človeka. Na sexualitu sa pozeralo o niečo miernejšie, ako na sexualitu v stredoveku, aj keď manželská nevera bola a stále je neakceptovaná v spoločnosti.

Začali vznikať rozličné feministické spolky, kde sa ženy snažili bojovať za rovnaké presadzovanie. Výsledkom tejto snahy je fakt, že v dnešnej dobe môžeme vidieť mnoho žien i v podobných pracovných oblastiach ako mužov, vznikli športy, kde ženy mohli presadiť svoje športové nadanie.

Postavenie žien, v porovnaní s postavením mužov, bolo počas celej histórie podradnejšie. Ženy museli častokrát vykonávať tie najpodradnejšie práce. Negatívne postavenie žien sa odzrkadlilo i na ľudskom tele, napríklad pocitmi neschopnosti, frustrácie, alebo toho, že nedokázali presadzovať svoje možnosti. Tieto pocity v ľudskom tele vznikali aj z dôvodu, že ženy boli častokrát sexuálne zneužívané. Ženy chceli spraviť zmeny v postavení v spoločnosti, a preto začali zakladať rozličné ženské spolky a hnutia. Feministické spolky vznikali z dôvodu, že ženy si chceli presadiť svoje práva a chceli mať rovnaké postavenie v spoločnosti.²⁷

Odpor voči telu zmizol a do konca ho považovali za akúsi formu prejavu ľudí. Všetko, čo môžeme na človeku vidieť voľným okom, napríklad ako sa tvári, ako chodí a ďalšie spôsoby pomáhajú bližšie spoznať človeka. Preto sa začali robiť rôzne výskumy a štúdie, ktoré sa zaoberali neverbálnymi prejavmi človeka. Na základe týchto prejavov sme dokázali rozlíšiť, kedy človek klame a kedy nie, dokázali spoznať bližšie jeho vnútorné prežívanie. Spoločnosť si uvedomovala, že prejavy ľudského tela sú rovnako dôležité ako prejavy duchovného sveta. Chápanie duchovného sveta ostalo v takom svetle, ako ho môžeme vidieť počas celej histórie, ale k tomu sa pridalo aj rovnaké chápanie tela, ktoré idú nerozlučiteľne ruka v ruke. Príkladom sú aj rozličné knihy na témy, ako sú láska a s ňou spojená pohlavná láska.

Tento fakt si uvedomoval aj bulharský filozof Omraam Mikhaël Aïvanhov, ktorý vo svojom diele *Láska a sexualita* písal o mužskom a ženskom princípe, ktoré spoločne pôsobia v každom človeku. Tieto princípy majú vplyv na vzťah medzi mužom a ženou pri

²⁷ Porov. SISA KOVÁ, O. 2010. *Feministická etika*. In GLUCHMAN, V. a kol. 2010. *Etické teórie súčasnosti*. 1. vyd. Prešov : Grafotlač s.r.o. , 2010. s. 211 - 227.

prejave ľudského tela. Ženy sú aktívnejšie v hornej časti tela, to znamená, že majú aktívnejšie oči, uši, ústa. Môžeme to vidieť aj v praxi, kedy sú ženy považované za vnímanejšie pohlavie, tiež sú aktívnejšie pri bozkávaní. Naopak muži sú aktívnejší v dolnej časti, pri pohlavnom styku. V praxi to znamená, že pri pohlavnom styku muži sú tvorcami plodu v ženskom tele a žena sa o tento plod stará ďalších 9 mesiacov. Ďalší prejav tejto aktivity žien a mužov môžeme vidieť aj pri objatí, keď muži držia ženy okolo pásu a ženy svoje ruky dávajú okolo krku svojich partnerov. Tieto spôsoby objatia, podľa tohto filozofa, poukazujú na postavenie žien a mužov v spoločnosti a vyjadrujú, v ktorej časti sú muži a ženy aktívnejší.²⁸

Pri tomto spôsobe objatia, ktorý spomínal tento filozof, môžeme naozaj vidieť spomínaný vzťah medzi ženou a mužom. Takisto pri všímaní si homosexuálnych alebo lesbických vzťahov, tak pri objatí môžeme vidieť, kto je v tomto vzťahu viac nadriadený a kto podriadený. V dnešnej dobe je moderné objatie medzi kamarátmi, hlavne medzi chlapcami a dievčatami. Pri všímaní si polohy rúk počas objatia sme si uvedomili, že chlapcom idú ruky automaticky na pás dievčat a dievčatám na krk chlapca. Existuje však aj objatie medzi kamarátmi, keď poloha rúk je úplne iná, ako pri objatí s dievčaťom. Ako si môžeme všimnúť, tak chlapci uskutočňujú objatie spôsobom, že svoje ruky majú v rovnakej polohe, a to konkrétne na chrbte. Rovnako to funguje aj pri objatí medzi kamarátkami.

Existujú mnoho ďalších prípadov, ktoré poukazujú na rozdielnosť pohlaví. Muž sa snaží automaticky ukázať svojmu dievčaťu, že je odvážny, aktívny a dokáže si získať jeho srdce. Snažia sa, aby na ženy pôsobili hrdinsky a tak využívajú svoju fyzickú silu a odvahu. V stredoveku sa ženy najviac zaujíмали o rytierov, ktorí bojovali v bitkách, kde využívali svoju fyzickú silu a tým si vytvorili cestu k ich srdcu. Tieto princípy sú v ľudských telách zakotvené tak, aby pôsobili v pohlavných orgánoch a tým si zabezpečili perfektný vzťah. Napríklad ženy sa snažia si svojich mužov pripútať k sebe, aby im boli verní, aby k nim boli pozorní. Tehotenstvom si žena svojho muža pripúta k sebe ako „otroka“ a žijú spolu do konca života. V tomto prípade to však môže vyzeráť, že sa muži cítia víťazmi, že získali peknú ženu, ale opak je pravdou, žena cíti morálne víťazstvo, že získala čo si zaumienila.²⁹

Podobne ako filozof Aivanhov sa o pohlavnej láske vyjadril aj ruský filozof Vladimír Sergejevič Solovjov, ktorý svoje názory vyjadril vo svojom diele *Zmysel lásky*.

²⁸ Porov. AIVANHOV, O. M. 1999. *Láska a sexualita I*. Bratislava : Sophia, 1999. s. 50 - 57.

²⁹ Porov. AIVANHOV, O. M. 1999. *Láska a sexualita I*. Bratislava : Sophia, 1999. s. 50 - 57.

Takisto i pri tomto autorovi je možné vidieť, že človek sa neskladá len z ducha, ale nepochybne k nemu patrí aj telo, ktoré vplýva na jeho život. Podľa neho pohlavná láska má význam iba vtedy, ak človek dotýčnú osobu naozaj miluje a cieľom pohlavného styku je ďalšie potomstvo, ktoré má význam pri pokračovaní rodu. Podľa neho sa ľudia oproti nižším organizmom rozmnožujú najmenej, ale pohlavný styk hrá pre ľudí významnejšiu úlohu ich života kvôli veľkej rozkoši, ktorá z daného styku vychádza.³⁰

Solovjov názor na pohlavný styk bolo možné vidieť i v nasledujúcom tvrdení, ktoré spomínal vo svojom diele.

*„Ak na dvoch póloch života živočíšnej ríše nachádzame na jednej strane rozmnožovanie bez akejkoľvek pohlavnej lásky a na druhej strane pohlavnú lásku bez akéhokoľvek rozmnožovania, je potom úplne jasné, že tieto dva javy nemožno klásť do nerozlučnej vzájomnej súvislosti. Je jasné, že každý má svoj samostatný význam a že zmysel jedného nemôže spočívať v tom, aby bol prostriedkom druhého.“*³¹

Pri tomto tvrdení bolo možné vidieť, že pohlavný styk za účelom plodenia odlišoval od sexuálneho styku za účelom slasti. Vladimir Solovjov pripisoval význam sexuálnemu styku za účelom plodenia, ktoré bolo vždy považované za skutočný cieľ pohlavného styku.

Solovjov tvrdil, že pri uskutočňovaní pohlavného styku je veľmi dôležité, aby človek našiel tú pravú osobu, s ktorou si dané potomstvo chce založiť. Uvedomoval si, že skutočná láska, ktorá je súhrnom sexuality a pocitu, ktorý vychádza zvnútra človeka, je opakom egoizmu. Egoizmus je negatívna forma prežívania, keď si človek pripisuje morálne a mravné statusy, ktoré mu nepatria.³²

V porovnaní so stredovekom má sexualita ako prejav ľudského tela v dnešnej dobe väčšie spoločenské pochopenie. Na druhej strane, podobne ako v stredoveku, v súčasnosti si niektorí uvedomujú spojenie medzi sexualitou a vnútorným prežívaním človeka. Nájde sa veľa ľudí, ktorí dávajú do popredia citový vzťah k druhej osobe pred sexuálnou príťažlivosťou. Podobne chápal vzťah medzi sexualitou a vnútrm človeka aj Aivanhov. Vždy je dôležitejšie, aby človek bol zamilovaný, ako by si mal užívať slasti svojho tela, ktoré vedú k podobnému sklamaniu, ktoré sme spomínali na začiatku našej práce.

Smrť človeka a následne uskutočnený pohreb je takisto ukážkou toho, že človek je celok tela a duše. Ak človek umrie, duša z neho odchádza, ale telo ostáva. Vtedy sa však

³⁰ Porov. SOLOVJOV, V. S. 2002. *Zmysel lásky*. Bratislava : Kalligram, 2002. s. 11 - 20.

³¹ SOLOVJOV, V. S. 2002. *Zmysel lásky*. Bratislava : Kalligram, 2002. s. 11.

³² Porov. SOLOVJOV, V. S. 2002. *Zmysel lásky*. Bratislava : Kalligram, 2002. s. 35.

tiež musia rešpektovať pravidlá, ktoré súvisia s úctou k človeku. Napríklad, ak človek umrie predčasne, uskutočňuje sa pitva, ktorá určuje príčinu smrti. Samotná pitva musí prebiehať podľa určitých etických pravidiel.

2. 1 Reč tela

Ľudské telo nám z hľadiska antropológie dokáže porozprávať toho viac, než si človek vie uvedomiť. Ako človek chodí, gestikulácia, mimika tváre, oblečenie a mnoho ďalšieho môže poukázať na povahu človeka a na jeho aktuálnu náladu. Ako sme už spomínali, existujú rozličné výskumy, ktoré sa týmito neverbálnymi spôsobmi komunikácie človeka zaoberajú.

Jedným z týchto prejavov je spôsob používania rúk, či už pri podávaní ruky alebo ich aktuálna poloha. Existuje názor, podľa ktorého si môže človek na základe podania rúk zabezpečiť úspešný vzťah s človekom, s ktorým sa momentálne len spoznal. Poloha rúk pri pozdrave alebo pri zoznamovaní ukáže na váš vzťah s dotýčnou osobou. Ak máte svoju ruku nad rukou toho druhého, ste v danom vzťahu nadriadený a naopak, ak ju máte pod rukou druhej osoby, máte v danom vzťahu menšie postavenie. V minulosti si napríklad podávali ruku formou, že sa chytili za lakty, čím kontrolovali, že daná osoba nemá pod odevom nejakú zbraň.³³

Pre každú skupinu ľudí je typické iné podanie rúk, nacvičujú si rozličné pozdravy, z ktorých je jasné, že ide o ľudí z rovnakej skupiny. Napríklad tanečníci majú svoje vlastné pozdravy, taktiež obyvatelia jednej ulice, dediny majú svoj vlastný pozdrav, spolužiaci majú svoj typický pozdrav. Rozličné typy pozdravov charakterizujú len danú skupinu, do ktorej patria. Tieto pozdravy sú typické hlavne pre mladých ľudí.

Poloha rúk poukazuje aj na to, či človek klame alebo nie. Ak si človek všimne, že druhá osoba rozpráva a pritom má otvorenú dlaň, ktorá smeruje k nemu, môže si byť istý, že daná osoba hovorí pravdu. Človek, ktorý si pomocou rúk alebo len pomocou jedného prsta zakrýva ústa alebo sa dotýka nosa, sa snaží zatajiť pravdu. Podobné polohy, podľa ktorých môžeme odhaliť klamára, sú dotýkanie sa uší alebo počúvanie si oka.³⁴

Podľa týchto uvedených informácií si môžeme viac všímať polohu rúk druhých

³³ Porov. PEAS, A. - PEAS, B. 2006. *Veľká kniha reči tela*. Bratislava : Ikar, 2006. s. 38 - 65.

³⁴ Porov. PEAS, A. - PEAS, B. 2006. *Veľká kniha reči tela*. Bratislava : Ikar, 2006. s. 131 - 135.

ľudí počas rozprávania. Zistili sme, že ak človek počas rozprávania rýchlo rozhadzuje rukami alebo ukazuje nevhodné gestá, napríklad vztýčený prostredník, takisto sa snaží presvedčiť ľuď o klamstve.

Ak človek drží ruky za hlavou, môže to znamenať do istej miery aj jeho pocit nadriadenosti nad ostatnými. Prekrižené ruky na hrudi môžu poukazovať na istý odstup, hnev alebo nedôverčivosť k dotýčnej osobe, s ktorou sa rozpráva. Spojenie rúk dohromady znamená, že človek pociťuje isté sklamanie. Tieto zopnuté ruky má človek v rozličnej výške, či už je to v jeho lone, položené na stole alebo na hrudi. Spojené ruky do takzvanej striešky, keď má človek spojené končeky prstov, znamenajú nadriadenosť voči druhej osobe. Striešku môžeme vidieť napríklad pri rozhovore medzi zamestnancom a zamestnávateľom. Vztýčený palec znamená, že je všetko v poriadku, takisto spojený palec a ukazovák do písmena O znamená, že je všetko v absolútnom poriadku.³⁵

Spomínané gestá dokážu o človeku prezradiť nielen to, či klame, ale podávajú informácie aj o aktuálnom prežívaní a vzťahu k druhej osobe. Je potrebné si všímať tieto gestá, aby sme si lepšie priblížili vnútorný svet druhej osoby, ale hlavne je potrebné, aby sme si tieto znaky tela všímali aj na vlastnom tele, a tak lepšie spoznali a kontrolovali seba samého.

Gestá a znaky, ktorými pomocou rúk človek vyjadruje svoj postoj alebo názor, môžu byť ovplyvnené prostredím alebo kultúrou, v ktorej žije. Jeden znak môže poukazovať v jednom prostredí na pozitívny postoj a v druhej krajine ho môžu ľudia považovať za urážku. Spoznať všetky kultúrne rozdiely v gestikulácii znamená, že človek by musel precestovať väčšiu časť sveta, aby mohol spoznať všetky. Mnohé z nich sú totožné vo viacerých krajinách, ale existujú aj také, ktoré v jednej krajine znamenajú urážku, ale v inej môžu znamenať niečo iné.

Napríklad spojenie ukazováka a palca do písmena **O** poukazuje v našej alebo anglickej kultúre, že je všetko v poriadku. V Taliansku tento symbol, gesto rúk, považujú za urážku, lebo sme im týmto gestom povedali, že sú nuly. V Japonsku je tento prejav tiež chápaný negatívne. Napríklad, ak by ste tento znak ukázali čašníkov, ktorý sa pýtal, či ste spokojný so stolom, tak by to pochopil, že tento stôl je nevyhovujúci. Vztýčený palec tiež môže znamenať okrem pozitívnej odpovede aj negatívne chápanie. V Grécku tento znak znamená, že dotýčný človek je pre vás hlupák. Ďalším znakom je aj zdvihnutý ukazovák a prostredník, čo znamená písmeno **V**, čo použil Winston Churchill počas druhej svetovej

³⁵ Porov. PEAS, A. - PEAS, B. 2006. *Veľká kniha reči tela*. Bratislava : Ikar, 2006. s. 84 - 98.

vojny na znak víťazstva vo vojne. Nie v každej krajine však znamená to isté, napríklad v Austrálii, na Novom Zélande znamená „*bozaj ma*“. Rozličné je napríklad i rávanie na prstoch rúk. Kým vo všetkých štátoch Európy rávajú ľudia od jeden do päť tak, že začnú zdvihnutím palca, vo Veľkej Británii začínajú ukazovákom a končia palcom, čo znamená číslu päť.³⁶

Ak by sme pomocou prstov na rukách rávali podobne ako v Anglicku, tak by sme zistili, že je to pre nás neprirodzené. Táto skutočnosť je ukazovateľom rozličných telesných prejavov v jednotlivých krajinách.

Čím je väčšia vzdialenosť medzi mozgom a časťou tela, tým je ťažšie túto časť ovládať. Človek sa dokáže s menším úsilím naučiť ovládať ruky, mimiky tváre, ale na ovládanie nôh musí vynaložiť o dosť viac námahy. Presne ako horné končatiny, tak i dolné dokážu o človeku prezradiť, že je v strese a tvoria akúsi obranu pred možným negatívnym vplyvom. Mozog automaticky vydá signály do nôh a vtedy má chuť utekať preč.³⁷

Tieto poznatky si môžeme všimnúť u ľudí, ktorí sú pod vplyvom alkoholu. Opitý človek má vždy väčšie problémy s udržaním rovnováhy ako s mimikou tváre alebo kontrolovaním rečových prejavov.

Ak chce zistiť mladík, či má dievča oňho záujem, tak nech sa pozrie na jej postoj alebo polohu nôh. Ak je jedno chodidlo nasmerované k nemu, môže si byť istý, že má šancu. Smer chodidla k dverám naopak znamená, že dievča chce ísť preč. Ak sa k takému negatívnemu postoj pridajú ešte prekrížené ruky, tak šanca je už úplne nulová. Ďalším prejavom pozitívneho pocitu pri človeku je postoj, akým majú ľudia nasmerované koleno k danej osobe.³⁸

Uvedené informácie asi najviac ocenia tí, ktorí sa pri každej zábave alebo stretnutí s opačným pohlavím snažia nadviazať viac než priateľský vzťah. Pri pohľade na polohu horných a dolných končatín si človek môže zistiť svoje šance u druhej osoby. Ak od druhej osoby, vďaka zisteným poznatkám, vychádza negatívny postoj, je potrebné zmeniť taktiku, aby dotyčnú osobu mohol očariť.

Prekrížené chodidlá alebo šúchanie chodidla o druhú nohu znamená, že daná osoba je v strese. Na druhej strane, ak vidíme niekoho, kto má v sede preloženú jednu nohu cez druhú, prevažne sa prekladá ľavá cez pravú, tak táto osoba je sebavedomá, uvoľnená. Poloha s preloženou ľavou nohou cez pravú je považovaná za najznámejšiu polohu v sede,

³⁶ Porov. PEAS, A. - PEAS, B. 2006. *Veľká kniha reči tela*. Bratislava : Ikar, 2006. s. 98 - 111.

³⁷ Porov. PEAS, A.- PEAS, B. 2006. *Veľká kniha reči tela*. Bratislava : Ikar, 2006.s. 178.

³⁸ Porov. PEAS, A.- PEAS, B. 2006. *Veľká kniha reči tela*. Bratislava : Ikar, 2006.s. 178 - 180.

ktorú môžeme vidieť v každom európskom alebo americkom štáte. V takomto sede môžeme vidieť prevažne mužov, takto chcú poukázať na svoju mužnosť alebo mužskú odvahu, čo môžeme vidieť pri pevnom státi na zemi s chodidlami ďalej od seba. Ženy sa snažia prekladať obidve nohy, nie preto, že by boli pod stresom, ale aby upútali pozornosť na túto oblasť. Neutrálny postoj sa vyznačuje postavením s obidvomi vystretými nohami, je to podobné ako pri státi v pozore.³⁹

Polohy, v akých ľudia sedia alebo stoja, sú každému človeku dané od narodenia a sú typické pre každého človeka. Podľa nášho názoru má každý svoju vlastnú polohu v sede, ktorú by nikto iný nedokázal len tak ľahko zopakovať. Takisto si môžeme všimnúť u druhých, že každý človek má svoju typickú chôdzu, ktorú mu vieme okamžite priradiť. Rovnako si môžeme všimnúť, že každý človek dokáže kráčať s inou intenzitou, napríklad niekto kráča veľmi potichu a druhý zasa s väčšou silou. Všetky znaky, ktoré si možno v tej chvíli neuvedomíme, dokážu prezradiť, o koho konkrétneho ide, a tiež aj vypovedajú o jeho povahe.

Okrem polôh horných a dolných končatín človek prejaví svoje city a pravdivosť aj pomocou úsmevu. Pri úsmeve treba však dávať pozor, lebo úsmev sa dá o mnoho ľahšie nacvičiť. Napríklad, ak sa človek smeje so spustenou sánkou, tak je to falošný smiech. Úprimný úsmev možno rozpoznať tak, že sa človeku zdvihnú kútiky úst. Ak si človek pomýli falošný úsmev s tým úprimným, tak môže dôjsť k pocitu, že druhá osoba má o ňom dobrý názor. Ak chlapec uvidí, že sa dievča usmeje, tak si bude namýšľať, že má oňho záujem, pričom pravda môže byť úplne iná.⁴⁰

Ako sme uviedli, úsmev a smiech mal v stredoveku iný význam, teraz by sme chceli priblížiť úsmev, ako prejav záujmu o druhú osobu alebo možnosť zistenia, či druhá osoba hovorí pravdu. Úsmev dokáže, rovnako ako všetky ostatné prejavy ľudského tela, priblížiť charakter človeka. Z úsmevu sa dá vyčítať, aký vzťah má druhá osoba k nám. Pri rozhodovaní o pozitívnom alebo negatívnom význame úsmevu a smiechu, ako sme už spomenuli, musí byť človek veľmi opatrný. Nikdy s istotou nemožno tvrdiť, čo sa za daným úsmevom skrýva. V praxi to môže vyzeráť, že ak sa druhá osoba smeje z hovoreného vtipu, tak sa môže smiať z dvoch dôvodov, buď je vtip úplne zábavný, alebo sa smeje z toho, že ten vtip nemá žiadny zmysel a druhá osoba sa smeje len z dôvodu, že sa smejú ostatní.

O človeku však nemusia prehovoriť len spomínané prejavy, ale aj iné signály, pri

³⁹ Porov. PEAS, A.- PEAS, B. 2006. *Velká kniha řeči těla*. Bratislava : Ikar, 2006.s. 180 - 194.

⁴⁰ Porov. PEAS, A.- PEAS, B. 2006. *Velká kniha řeči těla*. Bratislava : Ikar, 2006. s. 65 - 83.

ktorých môžeme zistiť, o akého človeka ide, ako sa cíti. Jedným z týchto signálov je napríklad fajčenie. Fajčenie neznamená len zápach, dymovú clonu, ale pri dôkladnejšom pozorovaní nám toho prezradí viac, ako by sme možno chceli vedieť. Ľudia, ktorí začínajú fajčiť, môžu mať rozličné dôvody, či už je to depresívna nálada, keď sa snažia pomocou cigariet upokojiť svoje vnútro, no to nemusí byť jediný dôvod na fajčenie. Človek môže fajčiť, ak pociťuje radosť z dosiahnutého výsledku. V praxi to znamená, že človek už dosiahol všetko, čo chcel, preto si zapáli. Napríklad u športovcov, ktorí po víťazstve oslavujú, a na týchto oslavách prebieha fajčenie cigár ako prejav radosti.⁴¹

Fajčenie je ďalším príkladom toho, čo sa snažíme vysvetliť v celej práci, že človek pri vykonávaní istej fyzickej činnosti, vyjadrovaní istých znakov ľudského tela prezrádza informácie o svojom vnútornom svete a aktuálnom pociťovaní alebo prežívaní.

Pri fajčení je dôležité pozorovať, kam smeruje vydychujúci dym, ktorý fajčiar vypúšťa z úst. Dym smerujúci nahor prezentuje človeka ako šťastného, ak fúka smerom nadol, tak ide o smutného človeka. Vyfukujúci dym cez nosové dierky svedčí o sebavedomom človeku, ak dym vychádza z kútikov úst, tak to poukazuje na človeka, ktorý je tvrdohlavý a odhodlaný ísť si za svojím cieľom. Fajčiar o sebe viac prezradí aj spôsobom, ako drží cigaretu, napríklad, ak ju drží veľmi jemne, tak ide o človeka, ktorý má dobrú pamäť, ale nechá sa ľahko využívať, človek, ktorý drží cigaretu medzi prstenníkom a prostredníkom sa javí ako odhodlaný, idúci za svojím cieľom nezvyčajnými cestami. Ak človek hýbe prstami pri fajčení, tak dáva navonok, že potrebuje zo seba dostať preč negatívnu energiu. Človek, ktorý si intenzívne zapaluje cigaretu, je otvorený ďalším možnostiam.⁴²

Niektó nemusí počas celého dňa vydať zo seba ani jedno slovo, ale aj tak o sebe dokáže prezradiť viac, než si myslí. Všetky tieto informácie vydá vďaka svojmu vlastnému telu a pre lepšie utužovanie vzťahu je potrebné sa naučiť tieto neverbálne znaky. Poznatky, ktoré sme uviedli v tejto kapitole, a mnohé ďalšie, pomôžu pri spoznávaní človeka.

2. 2 Význam ľudského tela pri nadväzovaní vzťahov

Reč tela vždy pomáha podomovým predajcom, ktorí sa snažili podľa týchto znakov

⁴¹ Porov. THIEL, E. 1999. *Reč tela prezrádza viac ako tisíce slov*. Bratislava : Media klub, 1999. s. 83 - 86.

⁴² Porov. THIEL, E. 1999. *Reč tela prezrádza viac ako tisíce slov*. Bratislava : Media klub, 1999. s. 87 - 97.

zistiť, či uspejú u danej osoby. Pomáhalo to i pri vytváraní vzťahov na pracovisku, ktoré sú dôležité pre pohodu v zamestnaní. Pre dobré fungujúce a hlavne úprimné vzťahy je potrebné si všímať tieto prejavy ľudského tela.

Na udržiavanie dobrých vzťahov je nevyhnutné byť všímavý k druhým, môže to pomôcť k dobrému priateľstvu. Je dôležité, aby človek spoznal sám seba, ale takisto je veľmi dôležité poznať toho druhého. Spoznanie používania rúk, nôh, gestikulácie, postoja môže viesť k veľmi dobrému vzťahu. Vtedy si druhá osoba bude myslieť, že máte toho veľa spoločného a dokáže si vás do svojho sveta pustiť. Byť sám sebou nie je len frázou, ale má to istý význam hlavne v tom, aby človek spoznal spôsob, akým poznáva okolitý svet. To sa deje pomocou našich zmyslov, ktoré nám prinášajú informácie z vonkajšieho prostredia. V praxi to znamená, že ak človek pozná sám seba, pozná toho druhého, nastáva zhoda medzi týmito ľuďmi, napríklad rozprávajú rovnakým tónom hlasu, rovnako intonujú, používajú rovnaké verbálne prejavy, jednoducho napísané, ide o harmonický vzťah.⁴³

V praxi to môže vyzerat' asi tak, že ak sa stretnú osoby, u ktorých nie je harmónia v gestikulácii, tak tento vzťah nebude fungovať, minimálne jedna osoba bude v tomto vzťahu trpieť. Nemáme na mysli len partnerský vzťah, ale všetky druhy vzťahu, či ide o priateľský, rodičovský alebo vzťahy na pracovisku. Ak v partnerskom vzťahu jeden z dvojice požíva neustále vyššiu intenzitu hlasu, neustále kričí, tak v druhej osobe to môže vyvolávať pocity utiahnutia alebo stresu. Takisto to platí u ľudí, ktorí sa ešte len spoznávajú, keď asi ťažko môžeme hovoriť o nejakom priateľskom vzťahu. Na pracovisku sa ľudom ťažšie pracuje, ak sú neustále pod tlakom, ktorý je vyvolávaný krikom.

Učitelia, ktorí nezvyšujú hlas na svojich študentov, sú u žiakov považovaní za väčšiu autoritu. Na druhej strane, zvýšenie hlasu dokáže u ľudí vyvolať väčší rešpekt.

Reč tela má svoje opodstatnenie i pri výbere partnera, lebo znázorňuje, do akej miery má človek šancu. Výber partnera je niekedy veľmi zdĺhavá cesta, ale tí, ktorí sa aspoň trochu vyznajú v reči tela, dokážu svojho budúceho partnera získať rýchlo. Ak človek chce okúzliť osobu, o ktorú má záujem, musí sa naučiť čítať znaky ľudského tela, o ktorých sme hovorili už skôr.

Ľudia si vyberajú svojich partnerov na základe rozličných znakov, či už je to fyzická príťažlivosť, ekonomické zabezpečenie, alebo problematika vernosti. *„Účastníci sobášneho trhu si obvykle neberú hneď prvého potenciálneho partnera, na ktorého*

⁴³ Porov. HARTLEY, M. 2004. *Řeč těla v praxi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. s. 71 - 85.

*narazia, ale snažia sa o ňom viac dozvedieť, a zároveň sa neprestávajú rozhliadať po lepšej partii."*⁴⁴

Sobášny trh predstavuje priestor, kde sa stretávajú ľudia, ktorí si vyberajú partnerov na základe istých znakov. Každému človeku je takýto výber prirodzene daný, či už to bolo v minulosti alebo dnes. Ľudia si vyberajú pre seba najvhodnejšieho partnera, aby mohli vytvoriť manželský pár a hlavne, aby tvorili vhodný pár pre rodičovstvo.

S podobnými *sobášnymi trhmi* sa môžeme stretnúť i v dnešnej dobe. Príkladmi sú rôzne internetové zoznamovacie služby, kde si ľudia vyberajú svojich potenciálnych partnerov. Rozličné televízne relácie, kde chodia ľudia za účelom stretnúť svoju životnú lásku, sú takisto dobrým príkladom takzvaného *sobášneho trhu*. Existujú aj iné príklady, ktoré sú súčasťou bežného života. Stretnúť sa s týmto môžeme aj pri obyčajnej prechádzke, diskotéke, nákupoch a podobne, kde každý človek hodnotí náhodnú osobu, ktorú stretne na základe svojich nárokov na budúceho partnera.

Touto tematikou hľadania vhodných partnerov sa zaoberali aj niektorí filozofi. Britský filozof Peter Winch tvrdil: „*Ľudia sú priťahovaní skôr k partnerovi podobných, nie protikladných charakteristík.*“⁴⁵

Existujú tak ľudia, ktorí si vyberajú partnerov na základe rovnakých povahových vlastností. Nevyberajú si ich však len na základe týchto charakteristík, ale dôležitú úlohu majú tiež vlastnosti ľudského tela, ako napríklad fyzická príťažlivosť, úsmev alebo typ vlasov. Každý človek má vkus, ako by mal jeho parter vyzerieť. Niekomu sa páčia dievčatá s dlhými blond vlasmi, druhému s krátkymi čiernymi, ďalšiemu napríklad dievčatá s ryšavými vlasmi.

Filozofi Alan Kerkhoff a Keith Davis sa touto témou zaoberali bližšie a prišli s teóriou dvojstupňového flirtu. V tejto teórii dospeli k záverom, že ľudia v prvom kroku si vyberajú potenciálnych partnerov na základe rovnakej rasy, rovnakého sociálneho postavenia alebo rovnakého náboženstva. V dnešnej dobe sú však prípady, kde tieto odlišnosti nemusia byť práve dôležité. V ďalšom kroku si už vyberajú partnerov na základe schôdzok, ktoré im pomáhajú bližšie spoznať danú osobu.⁴⁶

Ďalšiu teóriu vymyslel Bernard Murstein a nazval ju *stimulus-value-role theory*. V

⁴⁴ MOŽNÝ, I. 2006. *Rodina a spoločnosť*. 1. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2006. s. 116.

⁴⁵ WINCH, R. F. *Another look at the theory of complementary needs in mate selection*. - parafr. podľa MOŽNÝ, I. 2006. *Rodina a spoločnosť*. 1. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2006. s. 117.

⁴⁶ Porov. KERCKHOFF, A. C. - DAVIS, K. E. *Value consensus and need complementarity in mate selection*. - parafr. podľa MOŽNÝ, I. 2006. *Rodina a spoločnosť*. 1. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2006. s. 118.

tejto svojej teórií poukazuje takisto na rozličné stupne výberu svojho budúceho partnera. Prvá fáza poukazuje na faktory ako fyzická príťažlivosť, temperament, povahové črty. V ďalšom kole si vyberajú na základe kompatibility a v poslednom bode si porovnávajú svoje predstavy na manželstvo, rodičovstvo alebo sexuálny styk.⁴⁷

V týchto jednotlivých teoriách môžeme vidieť význam harmónie medzi jednotlivými osobami. Harmónia spočíva v tom, že si človek vyberie vhodného partnera, s ktorým by tvoril jedno telo a jednu dušu. Spojenie dvoch pre seba vhodných ľudí je veľmi dôležité pre splodenie potomstva a následne jeho správnu výchovu.

⁴⁷ Porov. MURSTEIN, B. *Paths to marriage*.- paraf. podľa MOŽNÝ, I. 2006. *Rodina a společnost*. 1. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2006. s. 116 - 138.

3 Antropologicko-morálne problémy sexuálneho styku

Sexuálny styk neznamena len príjemné slasti pre ľudí, ale prináša so sebou aj tú temnejšiu stránku. V novodobej histórii sa stretávame s množstvom úmrtí, ktoré boli zapríčinené práve negatívnym vplyvom sexuality. Môžeme tvrdiť, že tieto choroby ovplyvnili do istej miery zmýšľanie ľudí v spoločnosti. S negatívnymi názormi na sexualitu sme sa mohli stretnúť i v stredovekej spoločnosti, v ktorej bola na sex vydaná kresťanská askéza. Ľudia v tomto období mohli mať pohlavný styk iba v manželstve, avšak i tu platili isté pravidlá, ktoré sme mohli vidieť pri spomínanej príručke *Decret*.

Pohlavný styk medzi ľuďmi neprináša so sebou len príjemné slasti, ale mnoho morálnych problémov. Jednou z príčin týchto problémov v dnešnej dobe je, že mladí ľudia uprednostňujú sexuálny styk pred pravou láskou. Naozajstná láska medzi dvomi ľuďmi nie je len sexuálny styk, ale týka sa hlbšieho citu. Existuje mnoho prípadov, keď dievčatá a chlapci po čase ľutujú, že vystriedali mnoho sexuálnych partnerov.

O niečo závažnejší morálny problém mali tí, ktorí chceli mať prvý pohlavný styk z lásky. Po čase však zistili, že dotyčná osoba ich naozaj nemilovala, a zámerom bol len pohlavný styk. Existuje mnoho prípadov, keď následkom naivnej viery v lásku a následného sexuálneho styku, sú citovo rezorvaní mladí ľudia. Dnešná doba je však postavená tak, že ľudia nedokážu pochopiť tých, ktorí si svoje panenstvo chránia pre niekoho, s kým budú na celý život. Potrebne je si uvedomiť, že panenstvo je niečo, čo sa už nedá vrátiť späť. Ak ho niekto raz odovzdá, tak bude s tým pocitom žiť stále. Panenstvo je vlastne čistota ducha a tela, každým sexuálnym stykom sa ničí duša a ľudské telo.⁴⁸

Je naozaj veľmi potrebné, aby človek svoj prvý sexuálny zážitok mal s niekým, koho naozaj miluje, ale na druhej strane si musí byť istý, že ho miluje aj dotyčná osoba. Tento pohlavný styk je z hľadiska morálky akceptovateľný, lebo každé striedanie partnerstva prináša so sebou rany nielen na tele, ale hlavne na ľudskej duši.

S ľudským telom sa spája mnoho chorôb, hlavne sú to pohlavné choroby, ktoré tvoria pre ľudí nebezpečenstvo. Výskyt, a najmä prenos týchto chorôb, je spojený so sexuálnym životom ľudí. Neustálym sexuálnym stykom sa zvyšuje šanca výskytu týchto chorôb. V dnešnej dobe existuje mnoho prevencií na ochranu pred pohlavnými chorobami, napríklad už i na základnej škole sa žiaci učia, ako predísť týmto chorobám, tiež existuje mnoho lekárskeho rád, liekov a predpisov, ktoré slúžia ako ochrana pred nakazením. Pri

⁴⁸ Porov. ŘEHÁK, T. 2002. *Sex: šľahačka na torte*. 1. vyd. Zlaté Moravce: Liga pár páru na Slovensku, 2002. s. 15 - 19.

pohlavnom styku hrá takisto isté riziko aj alkohol. Podobne ako pri chápaní alkoholu v stredoveku, tak i v dnešnej dobe je všeobecne známe, že alkohol dokáže u ľudí prebudiť istú túžbu po sexuálnom styku s druhou osobou, či už je to na diskotékach alebo iných podobných akciách, kde sa stretáva mnoho cudzích ľudí.

Skutočnosť, že sa stretávame s uprednostňovaním sexuálneho styku pred skutočnou láskou a skorým sexuálnym dospievaním, si začala uvedomovať i súčasná spoločnosť. Preto sa už v základných školách vyskytuje mnoho stretnutí žiakov a rozličných odborníkov v oblasti sexuality, či už sú to sexuológovia, psychológovia alebo iné osoby, ktorí dokážu žiakom vysvetliť isté riziko spojené s pohlavným stykom. Ďalšími osobami, ktorí by mali vedieť poradiť v tejto oblasti, sú rodičia alebo pedagógovia danej školy.

Jednou z týchto chorôb je syfilis, ktorý je známy po celom svete, pre ľudí predstavuje veľké nebezpečenstvo, dokonca sa naň aj umiera. Síce je dnešná doba o mnoho vyspelejšia, hlavne čo sa týka medicíny, ktorá už dokázala vytvoriť mnoho protilátok proti tejto chorobe, ale aj tak existuje viacero prípadov, keď ľudia podľahli tejto chorobe.

Vznik syfilisu je zapríčinený bunkami, ktoré sa nachádzajú v našom tele, nazývajú sa *treponémy* a prenášajú sa pomocou sexuálneho styku do iných tiel, aby si dokázali udržať svoj rod. Tieto bunky sa nedokážu z nášho tela odstrániť, tvoria neodlúčiteľnú súčasť nášho tela a sú považované za akýchsi parazitov, ktorí prežijú iba v našom tele, mimo ľudského tela by nemali žiadnu šancu na prežitie.⁴⁹

Výskyt syfilisu a správne vysvetlenie jeho možných následkov by malo ukázať ľuďom, že striedanie sexuálnych partnerov je veľmi škodlivé. Mladí ľudia by si preto mali uvedomovať riziko, ktoré podstupujú pri sexuálnom živote, ktorý vymenili za skutočnú lásku.

Novoveká história vzniku tejto choroby siaha až do roku 1492, keď Kryštof Kolumbus objavil Ameriku. Vtedy sa prvýkrát vyskytla medzi ľuďmi, konkrétne medzi posádkou tejto výpravy. Hovorí sa, že dôvodom vzniku tejto choroby bolo časté sexuálne styky posádky Kryštofovej výpravy s domorodkýňami, ktoré našli na tomto mieste. Po návrate do vlasti sa začala invázia tejto choroby, pretože posádka priniesla so sebou nielen ženy, ktoré tam našli, ale aj už bujnejúci vírus spôsobený častým sexuálnym stykom.⁵⁰

Týmto prvotným výskytom syfilisu môžeme naozaj tvrdiť, že neustále striedanie sexuálnych partnerov neprináša so sebou mnoho pozitívneho.

⁴⁹ Porov. ŠTAMMOVÁ, E. - OLHA, Š. 1992. *Nebezpečný sex*. 2. vyd. Košice : RVS VVLŠ SNP , 1992. s. 15.

⁵⁰ Porov. ŠTAMMOVÁ, E. - OLHA, Š. 1992. *Nebezpečný sex*. 2. vyd. Košice : RVS VVLŠ SNP , 1992. s. 16 - 17.

Výskyt syfilisu v minulosti bolo veľmi ťažké dokázať, napríklad existovala choroba, ktorá pripomínala práve syfilis. Lepra bola prirovnávaná k syfilisu kvôli jej viditeľným príznakom a tiež obidve choroby mali rovnaké vredy. V minulosti sa lepra liečila rôznymi masťami, ktoré vynašli Číňania. Na druhej strane však existujú rozličné vyjadrenia alebo dôkazy, ktoré potvrdzujú názor, že začiatok syfilisu je spojený práve so spomínanou výpravou.⁵¹

Od tejto výpravy začal rapídne stúpať počet nakazených osôb spomínanou chorobou. Nákaza sa začala vyskytovať vo všetkých európskych štátoch. Ohrozené boli všetky štáty, takisto boli ohrození všetci ľudia bez ohľadu na spoločenské postavenie. Nezmenilo sa ani spoločenské chápanie tejto choroby, každý štát chcel, aby sa ľudia okamžite zaevidovali, nezaregistrovanie sa znamenalo priestupok proti mravom spoločnosti.⁵²

Spomínané fakty nám poukazujú na skutočnosť, že pohlavný styk za účelom slasti môže znamenať nebezpečenstvo v podobe syfilisu. Skutočná láska prináša pre človeka o mnoho viac pozitívneho ako pohlavný styk. Je na každom človeku, ktorý spôsob života si vyberie. Je však dôležité, aby človek pri výbere konkrétnych spôsobov života zvážil negatíva častých pohlavných stykov.

Potrebné je, aby si uvedomil, že skutočná láska je o niečom inom ako o sexuálnom styku. Skutočná láska nie je len pocit príťažlivosti, pri pocite lásky človek dostáva viac než len pocit slasti, ako pri sexuálnom styku. Skutočná láska je trvalý pocit medzi dvomi ľuďmi, naopak sexuálny styk je len krátkodobý. Ak sa aj človek sklame v láske, tak negatívny pocit trvá o niečo kratšie, ako negatíva vyplývajúce zo sexuality. Negatíva spôsobené neustálym striedaním partnerov si človek nesie po celý život, či už telesné alebo duševné, ale zo sklamaní z lásky sa môže dostať ďalšou láskou.

Skutočná láska vlastne znamená základ fungujúcej rodiny, pomáha pri správnej komunikácii, dokážeme sa zmeniť vďaka milovanej osobe a mnoho ďalších pozitívnych vecí, ktoré so sebou tento cit prináša.⁵³

Ďalšou pohlavnou chorobou, ktorá súvisí s pohlavným stykom je AIDS. Táto choroba je považovaná za najväčšie nebezpečenstvo modernej spoločnosti. Pravdou je, že v dnešnej dobe sú ľudia, ktorí sa mohli nakaziť aj iným spôsobom ako pohlavným stykom,

⁵¹ Porov. ŠTAMMOVÁ, E. - OLHA, Š. 1992. *Nebezpečný sex*. 2. vyd. Košice : RVS VVLŠ SNP , 1992. s. 17 - 18.

⁵² Porov. ŠTAMMOVÁ, E. - OLHA, Š. 1992. *Nebezpečný sex*. 2. vyd. Košice : RVS VVLŠ SNP , 1992. s. 20 - 21.

⁵³ Porov. ŘEHÁK, T. 2002. *Sex: šľahačka na torte*. 1. vyd. Zlaté Moravce: Liga pár páru na Slovensku, 2002. s. 27 - 28.

napríklad narkomani pri používaní injekčných striekačiek. Veľa ľudí si však hneď spojí túto chorobu so sexuálnym stykom. Výsledok tejto choroby je o mnoho hrozivejší, ako pri spomínanom syfilise, ktorý sa dá vyliečiť vďaka modernejšej medicíne. Pohlavná choroba AIDS však takéto možnosti nemá, mnoho ľudí takto nakazených zomiera.

Prvýkrát sa táto choroba vyskytla u homosexuálnych mužov, hoci sa hneď nevedelo, že je to kvôli pohlavnému styku. Prvotné príznaky boli rovnaké ako pri bežnom zápale pľúc. Keď sa počet mŕtvych homosexuálov začal zvyšovať, tak sa zistilo, že AIDS je výsledkom pohlavného styku medzi homosexuálmi. Neskôr sa však táto choroba vyskytla aj u heterosexuálnych ľudí, dôvodom bolo, že títo ľudia mali sexuálny pomer s ľuďmi, ktorí boli nakazení touto chorobou.⁵⁴

Aj v dnešnej dobe sa AIDS spája hlavne s pohlavným stykom medzi rovnakým pohlavím, prevažne medzi pohlavím mužským. Tento fakt však predstavuje pre homosexuálov zdravotný problém. Tvrdenie, že homosexuáli sú prenášačmi a tvorcami tejto choroby, je pre homosexuálov morálnym problémom, lebo nie sú jediní, u ktorých sa môžeme stretnúť s touto chorobou. Potvrdzuje to i skutočnosť, že choroba AIDS sa vyskytuje aj u iných ľudí, či už sú to heterosexuáli, ženy alebo narkomani. Prevažne sa vyskytuje u ľudí, ktorí žijú neviazaným sexuálnym životom. Nedokážu si vytvoriť citovú väzbu na druhú osobu, a preto preferujú len sexuálne radovánky.

Okrem homosexuálov sa začala prvotná choroba vykytovať aj u heterosexuálnych ľudí. Tu však prvotný prenos HIV vírusu, ktorí vyvoláva danú chorobu, nebol vďaka sexuálnemu styku. Tento vírus sa nachádza aj u opíc, z ktorých sa preniesol na Afričanov, ktorí radi chovali opice, u ktorých vyvoláva podobnú chorobu ako AIDS. Z nich sa preniesla na človeka, v ktorom sa dokázala adaptovať a neskôr sa prenášala medzi ľuďmi pomocou sexuálneho pomeru.⁵⁵

Spomínanými pohlavnými chorobami sme chceli poukázať na to, že sexualita prináša v porovnaní so skutočnou láskou omnoho väčšie riziko poškodenia tela a duše. Tieto pohlavné choroby by mali pre človeka znamenať výstrahu, že ak si vyberie sexuálny spôsob života, tak to môže mať negatívne následky nielen pre neho, ale aj pre ostatných. Tiež si treba uvedomiť, že sexuálny spôsob života sa už nedá vymazať a človek si spôsobené negatíva nesie so sebou navždy. Naopak, po sklamaní z jednej lásky si človek

⁵⁴ Porov. ŠTAMMOVÁ, E. - OLHA, Š. 1992. *Nebezpečný sex*. 2. vyd. Košice : RVS VVLŠ SNP , 1992. s. 26.

⁵⁵ Porov. ŠTAMMOVÁ, E. - OLHA, Š. 1992. *Nebezpečný sex*. 2. vyd. Košice : RVS VVLŠ SNP , 1992. s. 30.

môže znovu nájsť niekoho iného, s kým bude prežívať spoločný život bez akýchkoľvek výčitiek.

3.1 Psychologicko-sociálna problematika sexuality

Moderná doba priniesla so sebou okrem negatív v podobe pohlavných chorôb aj ďalšie prejavy a znaky, ktoré sa nestretli s pochopením v spoločnosti. Tieto prejavy ľudského tela, prevažne zo sexuality, majú psychologický základ a v ľuďoch vyvolávajú morálne predsudky.

Spomínali sme, že sexualita nepatrí k viditeľným prejavom ľudského tela, ale aj tak hrá u ľudí významnú úlohu. Mnoho ľudí sa týmto prejavom riadi kvôli jeho príjemnému účinku, avšak na druhej strane nesie so sebou už spomínané riziká v podobe pohlavných chorôb. Existujú však ľudia, ktorí sa snažia prejavy sexuality zakrývať, či už je to z dôvodu, že uprednostňujú skôr citovú väzbu pred sexuálnym stykom, alebo sa jednoducho hanbia za svoje sexuálne chůtky.

Vonkajším prejavom sexuality je správanie ľudí, na základe ktorého môžeme určiť presnú sexuálnu orientáciu. V druhej kapitole sme sa venovali telesným prejavom, ktoré nám pomáhali bližšie spoznať človeka. Medzi tieto jednotlivé prejavy môžeme zaradiť aj ľudské správanie. Správanie ľudí nám dokáže prezradiť o ľuďoch ďalšie vlastnosti, ktoré by sme sa ináč nemohli dozvedieť. Vie nám povedať viac o sexuálnych zámeroch ľudí. Na základe správania môžeme rozlíšiť typy ľudí, či majú záujem len o pohlavný styk, alebo im ide o dlhodobý vzťah. Tiež môžeme na základe toho rozoznať sexuálne odlišnosti medzi ľuďmi.

Jedným z týchto odlišných prejavov sexuality je homosexualita. Človek spozná homosexuála iba na základe jeho správania. Ak by sme postavili do radu 10 ľudí, ktorí by sa výzorom nelíšili, tak by sme len ťažko mohli správne tipnúť, ktorý z nich je homosexuál. Zistili by sme to až na základe jeho správania, keď by sa snažil nadviazať bližší kontakt s rovnakým pohlavím. Homosexuálni ľudia vzbudzujú u druhých ľudí veľké morálne predsudky, ako napríklad, keď sme spomínali, že homosexuáli sú nositeľom HIV vírusu a tvorcami choroby AIDS alebo spomínané zbližovanie vyvoláva u druhých morálny problém.

„Nie je tak podstatné, ako homosexualita vznikla, či bol významnejší podiel faktorov vrodených (či už genetických, alebo neuroendokrinných), či získaných v detstve pôsobením niektorých psychogénnych vplyvov zo sociálneho prostredia dieťaťa. V každom

*prípade je o sexuálnej orientácii rozhodnuté pred nástupom puberty a človek si ju nesie ako trvalý rys svojej osobnosti po celý život."*⁵⁶

Sme si vedomí, že homosexuáli a ich správanie vzbudzuje u druhých ľudí morálne predsudky alebo rozličné negatívne reakcie ako agresivitu, nenávisť alebo strach. Je však potrebné si uvedomiť, že ich treba rešpektovať ako ľudské bytosti. Presne takisto je ťažké odsudzovať heterosexuálnych ľudí, ktorí si vybrali sexuálny spôsob života. I keď sme spomínali, že naplnením ľudského života je láska a skutočným cieľom sexualita je plodenie, tak je ťažké vynášať súdy nad tými ľuďmi, ktorí žijú iným spôsobom. Z hľadiska našej problematiky prejavov ľudského tela je potrebné rozlišovať typy sexualita a z nej vyplývajúce orientácie. Našou úlohou a ani úlohou iných ľudí však nie je vynášať súdy nad správaním sa človeka, vyplývajúcim z jeho sexualita. Inakosť nemusí byť zlá.

Rozdielnym prejavom sexuálneho vzrušenia je exhibicionizmus a zahŕňa prevažne mladých mužov. Ich cieľom je sexuálne uspokojovanie sa na nič netušiacich ženách, na ktorých preukazujú svoju pohlavnosť. Takisto im ide o to, aby sa dotyčná žena zľakla. Väčšinou si vyberajú neznáme ženy, ktoré ich fyzicky priťahujú. Hlavný problém je v tom, že tu nejde o samotný sexuálny styk, ale týmto ľudom stačí si predstavovať sexuálny zážitok s dotyčnou ženou. Ak by náhodou žena prejavila svoj záujem o pohlavný styk s týmto mužom, tak jeho záujem okamžite klesá.⁵⁷

Tento odlišný spôsob sexuálneho vzrušenia je takisto v rozpore so skutočným cieľom pohlavného styku, ktorým je plodenie potomstva.

Exhibicionisti žijú s pocitom, že ženy majú o nich záujem. Hneď, ako sa tento pocit zmení v realitu, tak ich záujem klesá, síce dotyčné ženy ich vzrušujú, ale exhibicionisti si od žien držia prirodzený odstup. Títo ľudia majú problémy udržiavať citový vzťah s jednou osobou, lebo v predstavách si uvedomujú, že môžu mať mnoho ďalších a tiež majú problémy sa vzrušiť počas sexuálneho styku. Typickým znakom je pocit viny za vykonanie daného činu. Exhibicionizmus sa začína u ľudí prejavovať u mužov, odvtedy ako začnú masturbovať, neskôr sa ich túžba po objekte zväčšuje.⁵⁸

V tomto prípade odlišnej sexualita je takisto možné vidieť negatívny pohľad spoločnosti na týchto ľudí. Tento prejav sexualita je dokonca považovaný za mravný priestupok, kedy páchatel'ovi môže hroziť finančná pokuta alebo až odňatie slobody.

Okrem negatívneho vplyvu spoločnosti je prítomný aj morálny problém v podobe

⁵⁶ BRZEK, A. 1992. *Homosexualita jako celoživotní stigmace*. In BRZEK, A. - PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. 1992. *Třetí pohlaví ?*. 1. vyd. Praha : Scientia medica, 1992. s. 49.

⁵⁷ Porov. WEISS, P. 2002. *Sexuální deviace*. 1. vyd. Praha : Portál, 2002. s. 38 - 39.

⁵⁸ Porov. WEISS, P. 2002. *Sexuální deviace*. 1. vyd. Praha : Portál, 2002. s. 37.

výčitiek svedomia alebo morálneho odsudzovania týchto ľudí. Napríklad pre ženy je nepríjemné, ak sa stali súčasťou tejto sexuálnej úchyľky alebo pri týchto mužoch sa stretávame s pocitmi viny po vykonaní samotného aktu.

Jednou z ďalších odlišností od spoločensky uznávanej formy sexuality je sadizmus. Táto forma sa od ostatných líši hlavne v tom, že pri ňom dochádza k trestným činom. Počas samotného aktu dochádza k tomu, že páchatelia sa svoje obete snažia znehybniť, napríklad pred sexuálnym stykom svoju obeť fyzicky napadnú, niekedy aj za pomoci tupých alebo ostrých predmetov. V týchto prípadoch môže dôjsť až k príznakom, ktoré nie sú zlúčiteľné so životom, čiže k smrti. Vtedy sa hovorí o nekrofilnom sadisme. Úplná forma sadismu sa začína u ľudí prejavovať medzi 25. a 30. rokom života, keď aspoň raz za túto dobu vykonajú tento spôsob sexuálneho styku. Pre vyvolanie sexuálnej rozkoše používajú rozličné pomôcky. Tiež v nich vyvoláva istý pocit rozkoše aj utrpenie, ktorým trpí ich sexuálny partner.⁵⁹

Pri všetkých spomínaných prejavoch sexuality treba mať na pamäti, že sú to ľudia, ktorí sa vzhľadom, spoločenským postavením alebo inteligenciou nemusia vôbec líšiť od ostatných ľudí. Dokonca väčšina z nich má vlastné rodiny, lenže ich vnútorná túžba, ich vnútorný prejav sexuality, ich vlastný prejav ľudského tela im nedovolí plnohodnotne vykonávať svoje postavenie v rodine. Pri spomínanom exhibicionizme alebo sadisme si môžeme všimnúť aj vek, keď sa daný prejav začal u nich objavovať, dovtedy môžu pôsobiť ako všetci ostatní.

Všetky tieto formy sexuality patria zároveň do psychológie, pretože za príčinou konania týchto ľudí môže byť nejaký psychický problém. Napríklad aj pri homosexualite, ktorá sa považuje za vrodennú, existujú prípady, keď za homosexualitou môže byť problém psychického rázu a človek túži po rovnakom pohlaví, lebo sa sklamal v opačnom pohlaví. Takisto okrem vplyvu ľudskej psychiky na tieto prejavy pôsobí do istej miery spoločnosť, hlavne v tom zmysle, že tieto formy sexuality odsudzuje a v týchto ľuďoch to vyvoláva pocit viny, ako sme to mohli vidieť pri spomínanej homosexualite. Spoločnosť tieto formy sexuality odsudzuje a považuje ich za hriech.

Ak si vezmeme ženskú homosexualitu, ktorá dostala pomenovanie *lesbismus*, tak pri tejto homosexualite sú ľudia viac ohľadupľnejší, mnoho mužov povie, že bozkávanie medzi dvomi ženami je viac prípustné, ako keď sa bozkávajú dvaja muži.⁶⁰

Skôr by sme ale mohli tvrdiť, že spoločnosť neodsudzuje konkrétnu formu

⁵⁹ Porov. WEISS, P. 2002. *Sexuální deviace*. 1. vyd. Praha : Portál, 2002. s. 58 - 72.

⁶⁰ Porov. DUBOVSKÁ, O. 1994. *Lesbické lásky*. 1. vyd. Spišská Nová Ves: Litera press, 1994. s. 99 - 101.

sexuality, ale jej prejavy. Ľudia neodsudzujú homosexuálov, exhibicionistov alebo sadistov, ale iba ich správanie, ktoré je navonok viditeľné a na základe toho vieme určiť orientáciu daného človeka. Napríklad v dnešnej dobe ľudia neodsudzujú homosexuálov za to, že v domácnosti alebo na súkromných miestach vykonávajú sexuálne akty, ale odsudzujú ich za verejné presadzovanie svojej orientácie. Tento fakt môžeme vidieť aj pri odmietavom postoji voči adopciám páromi rovnakého pohlavia, ako dôvod sa uvádza, že to môže mať negatívny vplyv na vývoj detí.

K sexuálnemu životu heterosexuálov sme pridali v tejto kapitole ďalšie negatívne spôsoby sexuality. Všetky tieto formy sexuality vyvolávajú negatívne pocity, príčinou týchto negatívnych názorov a pocitov je fakt, že jediným cieľom sexuality je plodenie. Plodenie, ako hlavný zmysel sexuality, sme už spomínali v druhej kapitole, pri chápaní sexuality v diele *Zmysel lásky* od Vladimíra Solovjova. A všetci tí, ktorí nie sú toho schopní, predstavujú pre nás morálny problém, avšak neodsudzujeme týchto ľudí, len ich formu sexuality.

3.2 Antropologicko-sociálny význam krásy ľudského tela

Krása to nie je len fyzická stránka človeka, ale poukazuje na ľudskú dušu a jej prežívanie. Ak sa na človeka pozrieme bežným okom, môžeme vidieť mnoho črt tváre alebo ľudského tela, ktoré nám dokážu niečo prezradiť o jeho aktuálnom prežívaní alebo pocitoch. Napríklad kruhy pod očami môžu prezrádzať, že dotyčný človek je nevyspatý. Ak by človek chcel dosiahnuť svoj ideál krásy, musí pracovať oveľa viac než len telesne, musí nájsť harmóniu medzi telom a dušou.

Spánok je považovaný za najjednoduchší spôsob dosiahnutia krásy, keď si človek počas spánku úplne oddýchne a získa novú energiu. Význam spánku pre ľudskú krásu sa dá vysvetliť aj pomocou biológie, počas spánku sa menia bielkoviny, ktoré človek získava z potravy, na bielkovinu organizmu, ktorá sa nazýva *kolagén*. Ten spôsobuje správne fungovanie organizmu a ľudskej kože počas bdenia, a takisto jej obranyschopnosť. Aby bol spánok naozaj účinný, človek by mal dodržiavať ďalšie podmienky, napríklad správne sa stravovať alebo odmietat alkohol pred spaním.⁶¹

⁶¹ Porov. UNGEROVÁ, A. 1996. *Veľká kniha o kráse*. Bratislava : Ikar, 1996. s. 10 - 12.

Každý človek chce okrem dobrého správania mať aj pekné telo. Ľudia často venujú hodiny svojmu telu, aby mohli pôsobiť krásne, a tým vyvolať záujem u druhých ľudí. V dnešnej dobe existuje množstvo liekov, diét, športových cvikov alebo plastických operácií, ktoré pomáhajú človeku dosiahnuť vytúženú krásu.

Na každú chybu ľudskej krásy sa v dnešnej dobe nájde mnoho prípravkov, napríklad rozličné krémy alebo náplasti. V lekárňach môže človek nájsť konkrétnu masť, ktorá je vhodná na daný problém krásy, napríklad na kruhy pod očami je vhodný očný krém. Každý negatívny znak krásy má svoju príčinu, napríklad spomenuté kruhy pod očami sú výsledkom nízkeho tlaku alebo nedostatku vitamínov. Na krásu a zdravie nášho tela vplýva tiež pravidelná strava, ktorá pozostáva z ideálnych jedál, ktoré pomáhajú kráse a zdraviu ľudského tela.⁶²

Okrem spomínaných lekárskeho pomôcok na zbavenie sa negatívnych faktorov krásy, mnoho ľudí vyhľadáva istú fyzickú aktivitu alebo ďalšie spôsoby, ktoré majú pozitívny vplyv na ľudský organizmus.

Pohyb má pozitívny vplyv na obranyschopnosť ľudského tela, napríklad mnoho ľudí sa venuje joge, chodí na masáže alebo navštevuje sauny, ktoré vplývajú na krásu a zdravie nášho tela. Joga predstavuje náboženskú cestu, ktorá pomáha nájsť harmóniu medzi telom a dušou; na základe uvedomelých telesných cvikov a spôsobov dýchania prúdi kyslík po celom ľudskom tele. Všetky tieto príklady uvoľňujú v ľudskom tele takisto lymfu, ktorá je priamo zodpovedná za obranyschopnosť ľudského tela, preto je veľmi dôležité, aby v tele prúdila, čomu napomáhajú práve spomínané aktivity.⁶³

Zmysel krásy a zdravia má pozitívny význam pre každého človeka, avšak o niečo väčší význam predstavuje pre ľudí, ktorí si pomocou týchto telesných prejavov zarábajú na živobytie. Postmoderná spoločnosť nepriniesla so sebou len spomínané pohlavné choroby alebo rozličné prejavy sexuálneho správania, ale v dnešnej dobe sa stretávame s rozličnými prejavmi ľudského tela, ktoré sme ťažšie mohli hľadať v minulosti.

Jedným z týchto prejavov je napríklad modeling, ktorý do veľkej miery ovplyvnil nielen ľudí, ktorí sa pohybujú v tejto oblasti, ale aj bežných ľudí, ktorí sa pohybujú v úplne iných sociálnych alebo pracovných sférach. Modeling premieňa každú oblasť spoločenského života a takisto i každého človeka spoločnosti. Vždy sa môžeme stretávať s novinkami modelingu, ktoré ovplyvňujú zmýšľanie ľudí, sú to hlavne novinky ohľadom spôsobov obliekania alebo starostlivosti o svoj vzhľad, ktoré takisto patria k prejavom

⁶² Porov. UNGEROVÁ, A. 1996. *Veľká kniha o kráse*. Bratislava : Ikar, 1996. s. 20 - 30.

⁶³ Porov. UNGEROVÁ, A. 1996. *Veľká kniha o kráse*. Bratislava : Ikar, 1996. s. 12 - 21.

ľudského tela. Každý človek sa chce páčiť druhým navonok, a tak sa snaží o svoju vonkajšiu krásu starať najlepším možným spôsobom. Všetky tieto skrášlenia svojho tela sú zapríčinené veľkým vplyvom modelingu.

Pre ľudí, ktorí pracujú v tomto odvetví, to niekedy nie je veľmi ľahké, okrem zásad slušného správania musia dodržiavať prísne pravidlá, ktoré sa týkajú ľudského tela. Napríklad časté diéty alebo obmedzovanie príjmu potravy vedú k podvýživu alebo iným zdravotným chorobám. Mnoho ľudí si anorexiu, čiže podvýživu, spája okamžite s modelkami. Existujú mnohé diéty alebo procedúry, ktoré pomáhajú týmto modelom dosiahnuť predpísanú váhu. Často tieto diéty vedú k spomínanej chorobe *anorexii*.

Každý model, pohybujúci sa v oblasti modelingu, musí mať isté vzorové veľkosti, aby sa mohol v modelingu pohybovať. Niekedy sa však stáva, že na každý typ fotografovania alebo predstavovania istého produktu sa hodí úplne iný typ postavy modela. Podobne je to aj pri obliekaní, nie vždy sa na každé fotografovania alebo módnú prehliadku hodí to isté oblečenie.⁶⁴

Ľudia v postmodernej spoločnosti, rovnako ako filozofi v antike, si uvedomovali, že ľudské telo a ľudská duša tvoria neodmysliteľnú súčasť človeka. K tomuto jednotnému celku sa ešte pridalo vonkajšie prejavovanie sa v podobe ľudského správania. Tento fakt sme si mohli všimnúť pri chápaní rozličných sexuálnych orientácií, keď ľudom nevadila orientácia daného človeka, ale prekážalo im sexuálne správanie ľudí. Harmónia ľudskej duše a ľudského tela sa do istej miery prejavuje aj v ľudskom správaní.

Pointou tejto celej kapitoly je poukázanie na vzťah medzi tromi aspektmi človeka, ktorými sú telo, duša a správanie. Všetky tri formujú človeka, a hlavne sa navzájom ovplyvňujú, či už v pozitívnom alebo negatívnom slova zmysle. Preto patrí ľudské telo k významnej stránke človeka, lebo niekedy je to práve ľudské telo, ktoré dáva podnet pre správanie a ľudskú dušu. Takisto to funguje i zo strany ľudského správania alebo ľudskej duše.

⁶⁴ Porov. ANDERSONOVÁ, P. M. 1995. *Model*. 1. vyd. SVOJTKA a VAŠUT, 1996. s. 100 - 101.

Záver

Predmetom bakalárskej práce bolo ľudské telo, ktoré nepochybne patrí k človeku. Cieľom bakalárskej práce bolo poukázať na dve hlavné myšlienky, prvou bolo pôsobenie rozličných vplyvov a druhou hlavnou myšlienkou bolo poukázať na prejavy ľudského tela, ktoré mali negatívny a pozitívny význam.

Téma harmónie medzi telom a dušou sa niesla celou našou prácou. Je veľmi dôležité, aby človek mal pod kontrolou svoju dušu a telo, lebo všetko utrpenie sa odzrkadli na našom tele, čo sme mohli vidieť pri chápaní krásy alebo pri chápaní slasti v antike. Dôležitosť harmónie medzi telom a dušou si uvedomovali ľudia v minulosti, ale takisto aj v súčasnom svete. V antike sme to mohli vidieť ako príčinu pre vznik olympijských hier. V modernej spoločnosti boli príkladmi jednotlivé cviky ako joga alebo masáže.

Medzi vonkajšie vplyvy na ľudské telo patrila jednoznačne spoločnosť a jej usporiadanie. Tento fakt sme mohli vidieť v starovekom Egypte a Grécku, v ktorom sa otroci nemohli zúčastňovať rozličných športových podujatí alebo vojenských výcvikov. Ďalším príkladom bola stredoveká spoločnosť, keď existovali jednotlivé zdržanlivé názory na ľudské telo. Dôvodom takých názorov bolo spomínané náboženstvo, ktoré uprednostňovalo skôr duchovnú stránku človeka. Negatívny názor na ľudské telo sa prejavil i v modernej dobe, čo sme mohli vidieť u rozličných prejavov sexuality. Spoločnosť sa snažila vplývať na ľudské telo aj pozitívne, čiže napríklad vznikom rozličných medikamentov na odstránenie pohlavných chorôb. Medzi pozitívne vplyvy spoločnosti môžeme do istej miery zaradiť i rozličné lekárske prípravky, ktoré pomáhali skrášľovať ľudské telo.

Ľudské telo sa dokázalo prejavovať aj ako samotná zložka človeka, mohli sme to vidieť napríklad pri prejavoch ľudského tela, ktoré nám pomáhali spoznávať vnútorné prežívanie druhého človeka, mohli sme spoznávať pravdovravnosť druhého alebo mnoho ďalších zistení o tomto človeku. Telo prinášalo so sebou aj negatívne prejavy, ktoré boli veľmi ťažko akceptované medzi ľuďmi, napríklad už spomínané prejavy sexuality.

Týmito zhrnutiami dvoch hlavných myšlienok práce môžeme tvrdiť, že ľudské telo sa vždy prejavovalo samostatne, ale stále to bolo pod veľkým vplyvom spoločnosti alebo ľudskej duše, čo sme mohli vidieť v správaní človeka.

Použitá literatura

Primárna literatúra

KÖSSL, J. a kol. 2008. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha : Karolinum, 2008. 159 s. ISBN 80-2460-802-2.

MOŽNÝ, I. 2006. *Rodina a společnost*. 1. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2006. 316 s. ISBN 80-86429-58-X.

PEAS , A.- PEAS, B. 2006. *Veľká kniha reči tela*. Bratislava : Ikar, 2006. 316 s. ISBN 80-551-1164-2.

SOLOVJOV, V. S. 2002. *Zmysel lásky*. Bratislava : Kalligram, 2002. 94 s. ISBN 80-7149-453-4.

ŠTAMMOVÁ, E. - OLHA, Š. 1992. *Nebezpečný sex*. 2. vyd. Košice : RVS VVLŠ SNP , 1992. 191 s.

THIEL, E. 1999. *Reč tela prezrádza viac ako tisíce slov*. Bratislava : Media klub, 1999. 128 s. ISBN 80-88963-14-1.

TROUNG, J. G. N. 2006. *Tělo ve středověké kultuře*. 1. vyd. Praha : Vyšehrad, 2006. 155 s. ISBN 80-7021-826-6.

UNGEROVÁ, A. 1996. *Veľká kniha o kráse*. Bratislava : Ikar, 1996. 175 s. ISBN 80-7118-324-5.

Sekundárna literatúra

ANDERSONOVÁ, P. M. 1995. *Model*. 1. vyd. SVOJTKA a VAŠUT, 1996. 176 s. ISBN 80-7180-034-1.

AIVANHOV, O. M. 1999. *Láska a sexualita I*. Bratislava : Sophia, 1999. 179 s. ISBN 80-968045-2-9.

BRZEK, A. - PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. J. 1992. *Třetí pohlaví ?*. 1. vyd. Praha : Scientia medica, 1992. 124 s. ISBN 80-85526-03-4.

DUBOVSKÁ, O. 1994. *Lesbické lásky*. 1. vyd. Spišská Nová Ves: Litera press, 1994. 104 s. ISBN 80-967149-2-9.

- FOUCAULT, M. 2003. *Dejiny sexuality II*. Praha : Hermann & Synové, 2003. 338 s.
- FURGER, F. 2003. *Etika seberealizace a osobních vztahů a politiky*. Praha : Academia, 2003. 197 s. ISBN 80-200-1061-0.
- GLUCHMAN, V. a kol. 2010. *Etické teórie súčasnosti*. 1. vyd. Prešov : Grafotlač s.r.o. , 2010. 334 s. ISBN 978-80-970485-0-1.
- HARTLEY, M. 2004. *Řeč těla v praxi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. 104 s. ISBN 80-7178-844-9.
- KRÁTKY, F. 1974. *Dějiny tělesné výchovy I*. Praha : Olympia, 1974. 258 s.
- MORUS, R.L. 2007. *Světové dějiny sexuality*. Praha : Ikar, 2007. 282 s. ISBN 978-80-249-0887-8.
- REMIŠOVÁ, A. 2008. *Dejiny etického myslenia v Európe a USA*. 1. vyd. Bratislava : Kalligram, 2008. 896 s. ISBN 978-80-8101-103-0.
- ŘEHÁK, T. 2002. *Sex: šlahačka na torte*. 1. vyd. Zlaté Moravce: Liga pár páru na Slovensku, 2002. 36 s. ISBN 80-968680-8-x
- WEISS, P. 2002. *Sexuální deviace*. 1. vyd. Praha : Portál, 2002. 351 s. ISBN 80-7178-634-9.